

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Serbia

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СПОРТА У ПРЕКОГРАНИЧНОМ РЕГИОНУ ПИРОТ И МОНТАНА

Project name: Sport activities for young - Future for all in the cross-border region

Овај пројекат суфинансира Европска унија кроз Интеррег-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска - Србија.

САДРЖАЈ:

1. Општи подаци о градовима.....	4
1.1 О Пироту.....	4
1.2 О Монтани.....	6
2. Визија, анализа ситуације развоја спорта у прекограничном региону (ретроспектива за период од претходних пет година, тренутно стање).....	9
3. Спортска инфраструктура-изграђени капацитети за спортску намену.....	12
3.1 Спортска инфраструктура у Пироту.....	12
3.2 Спортска инфраструктура у Монтани.....	18
4. Методи и модели развоја спорта (редовно образовање и факултативна спортска активност).....	20
4.1 Методи и модели развоја спорта у Пироту.....	21
4.2 Методи и модели развоја спорта у Монтани.....	22
5. Носиоци развоја спорта –институционални оквир за развој спорта у градовима.....	26
6. SWOT анализа развоја спорта за два града.....	30
7. Општи и посебни циљеви стратегије.....	33
8. Мере за постизање општих и посебних циљева.....	34
9. Спортске манифестације и спортски туризам као покретачи развоја града.....	40
9.1 Спортске манифестације у Пироту.....	41
9.2 Спортске манифестације у Монтани.....	42
9.3 Дефиниција и карактеристике спортског туризма.....	42
9.4 Модели активности у оквиру спортског туризма.....	44
10. Анализа јавног мњења-ставови младих по питању развоја спорта у њиховом граду (спровођење анкете).....	52
11. Инструменти промоције развоја омладинског спорта.....	56
11.1 Инструменти промоције спорта у Пироту.....	56
11.2 Инструменти промоције спорта у Монтани.....	56
12. Листа потенцијалних пројеката у области спорта за период 2022-2027.....	58
Извори:.....	60

Увод

Стратегија развоја спорта у прекограничном региону Пирот-Монтана је документ настао у оквиру реализације пројекта „Спортске активности за младе-будућност за све у прекограничном региону“ и представља својеврсни инструмент за управљање и унапређење спорта и рекреативним активностима на овом територијалном подручју.

Стратегија је настала из реалне потребе да се укаже на важност бављења спортом и рекреацијом посебно међу младом популацијом становништва али и међу спортистима аматерима који имају претензије за професионалним бављењем спортом.

Документ је конципиран такон што су на почетку представљени општи подаци о градовима, Пироту и Монтани како би била видљива упоредивост по главним сегментима развоја спорта а у исто време створила основа за надоградњу потенцијала у овој области.

У разради, документ се бави стањем спортске инфраструктуре, методима развоја спорта као и дефинисањем визије развоја, општих и специфичних циљева. Посебан део документа је посвећен и носиоцима развоја спорта у прекограничном региону Пирот-Монтана односно значају постављања институционалног оквира за обухват свих програма и активности којима се доприноси квалитеном развоју спорта и рекреације.

У изради документа сагледани су ставови младих по питању спорта, те се у том смислу документ бави и начинима промоције спорта међу становништвом.

На крају, предлижене су мере за реализацију постављених циљева као и потенцијална листа пројеката који се могу реализовати у наредном периоду на територији Пирота и Монтане.

Посебна важност овог документа је и тај што се спорт позиционира као битан сегмент развоја прекограничног региона и сагледава кроз упоредни преглед две средине па се у том смислу налазе могућности за даљи напредак у овој области.

Стратегија развоја спорта у прекограничном региону Пирот-Монтана представља основу за све будуће активности у овом сегменту друштвеног развоја. Документ представља значајну потпору за све заједничке иницијативе, програме и пројекте у овој прекограничној области јер је територијални коцетп у приступу, развоју и унапређењу спорта веома значајан, посебно у делу примене нових знања, достигнућа и размене примера добре праксе.

1. Општи подаци о градовима

- демографска структура као основ израде документа

Демографија је наука наука о становништву која се бави проучавањем броја становника и компонентама раста становништва (рађање и умирање, емиграције и имиграције); структуром, дистрибуцијом, густином насељености; као и узроцимама и последицама демографског развоја. Демографски показатељи су од кључног значаја за израду свих стратешких документа а посебно оних који се баве становништвом и као циљном груом и као крајњим корисницима и где активна улога у релаизацији предвишених мера неопходна како би се достигли постављени циљеви.

1.1 О Пироту

Пирот је европски град на југоистоку Србије са богатом културном традицијом и историјом, град који се убрзано развија.

Према последњем попису становништва, домаћинства и станова из 2011. године у Пироту живи 57.928 становника. Простире на површини од укупно 1.232 km² а и административни је центар Пиротског округа. Пирот је од Београда удаљен 310 km, од Ниша 72 km, од Европске Уније (државна граница са Бугарском) 29 km, од Софије 88 km, што чини његов положај изузетно важним транзитним центром.

Поред Пирота, Пиротски округ чине и општине Бабушница, Бела Паланка и Димитровград. Површина округа је 2.761 km, са укупним бројем становника по од 83.699.

Према последњој званичној евиденцији, у граду Пироту је концентрисано 67% становника у док је око 33% у селима. Густина насељености је око 44 становника по km². Према подацима из 2017., број становника у Пироту се процењује на 54.973 са тенденцијом смањивања у наредном периоду.

Табела 1. Број становника у Пироту по годинама

Број становника у Пироту	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Укупно	56.903	56.396	55.885	55.381	54.873
Мушкарци	28.563	28.306	28.022	27.752	27.526
Жене	28.340	28.090	27.863	27.629	27.347

Извор: РЗС – Публикација „Процене становништва Републике Србије према полу, старости и типу насеља, 2013–2017.”

Витални догађаји показују да из године у годину стопа морталитета превазилази стопу наталитета, те се јавља негативана стопа природног прираштаја који износи -7,7 %.

С тим у вези, у периоду између последња два пописа (2002. и 2011. године) евидентно је смањење броја становника за 5.863, са пороцем Републичког Завода за статистику Републике Србије да се ова негативна тенденција наставља.

У Србији се бележи благи пораст рођене деце, али без обзира на то демографски пад се наставља на нивоу Србије тако да се сваке године губи око 38.000 становника.

Према последњим подацима Завода за статистику у Србији живи мање од седам милиона становника, што до сада веома неповољан демографски податак. Процес старења је још један фактор, јер се живи дуже него раније. Генерално се све земље боре са проблемом старења становништва јер нема довољно новорођених беба и радно способних људи, а стопа смртности је висока. Просечна старост у Србији је 43 године, а брачни парови у просеку имају 1,48 деце што Србију категоризује међу земље са најстаријим становништвом на свету. Непходно је достићи просек од 2,1 детета по брачном пару само да би се обезбедила проста репродукција, односно да се остане на садашњем нивоу.

Према броју деце у Пироту, најбројније су породице са једним дететом (34,21%), следе породице са двоје деце (26,81%), док је са троје и више деце 2,75% породица од укупног броја породица са децом.

Табела 2. Структура породица према броју деце у породици, 2011. година

	Пирот	Удео у укупном броју породица (%)
Број породица – укупно	17.993	100,00
Број породица без деце	6.519	36,23
Број породица са децом	11.474	63,77
Број породица са 1 дететом	6.155	34,21
Број породица са 2 детета	4.824	26,81
Број породица са 3 детета	430	2,39
Број породица са 4 детета	48	0,27
Број породица са 5 или више деце	17	0,09
Просечан број деце у породици	1,51	/

Извор: РЗС, Књига 17 - Породице с децом Подаци по општинама и градовима, 2011.

Према старосној структури у Пироту најбројнију категорију чини становништво у доби између 55-59 година, док је најмање становника који имају 85 година или су старији. Просечна старост становника је 44,2 године.

Према процени за 2017.годину, од укупног броја становника у Пироту, око 50,16% су мушкарци, а око 49,84% су жене.

Радно способно становништво у укупном броју становника у 2017. години износи 64,7%. Економски/радно активно је 24.342 становника, односно 42% од укупног броја становника у Пироту.

Табела 3. Структура становништва

	Град Пирот	Структура становништва у Пироту (%)	Број становника у округу	Структура становништва у округу (%)	Број становника у Србији	Структура становништва у Србији (%)
Мушкарци	27.526	50,16	43.543	50,65	3.419.815	48,71
Жене	27.347	49,84	42.421	49,35	3.601.043	51,29
Укупно	54.873	100	85.964	100	7.020.858	100

Извор: Републички завод за статистику

Пирот је добио статус града 2016. године. Према степену развијености јединица локалних самоуправа Град Пирот се сврстава у II групу чији је степен развијености у распону од 80% до 100% републичког просека. Град Пирот карактерише и богат културни садржај са установма које су чувари културног идентитета Музеј Понишавља Пирот, Народна библиотека Пирот, Дом културе Пирот, Народно позориште Пирот и Галерија „Чедомир Крстић”.

Захваљујући културно-историјском наслеђу и природним потенцијалима пре свега Старе планине, Пирот се може похвалити и све већим степеном развоја туризма. Клима Пирота је умерено континентална коју карактерише влажна и пријатна пролећа, топла лета, и претежно хладне зиме.

1.2 О Монтани

Монтана је град који је смештен у северозападном делу Републике Бугарске, у долини реке Огоста и географски је центар северозападне Бугарске. Налази се 113 км северно од Софије, 38 км од Враце, око 50 км јужно од реке Дунав и око 30 км источно од границе са Србијом. Општина Монтана се налази на површини од 676,11 квадратних километара, што је 18,68% територије округа Монтана. Његову територију пресецају главни путеви у земљи - Е 79 (Видин - Софија - Кулата) и железница.

Од 01.02.2011. године у округу Монтана живи 148.098 људи, што представља око 2,0% укупног становништва земље. По броју становника, округ Монтана заузима 18. место међу окрузима у Бугарској.

Прогнозе и анализе Уједињених нација процењују да ће Бугарска доспети у најгору ситуацији као европска земља, која ће до 2040. изгубити 40 одсто становништва.

Подаци из последњег пописа показују да је округ Монтана један од три округа највише погођена депопулацијом (пре њега су само окрузи Враца и Видин).

У периоду између два пописа 2001. - 2011. број становника округа Монтана смањено се за 34.160 људи, што је просечна годишња стопа смањења од 1,75%. За земљу просечна годишња стопа смањења за овај период је 0,7 %.

Више од половине пада становништва (57,8%) је последица негативног природног прираштаја (више умрлих него рођених). Друга половина је последица унутрашње и спољне миграције, јер су унутрашње миграције / емиграције становништва из Монтане у Софију и друге велике градове / скоро два пута / 1,7 пута / веће од спољних.

У свим општинама округа Монтане постоји тенденција смањења становништва у 2011. у односу на 2001. годину. Општина Монтана има најмању стопу депопулације - 12,3. Следе их општина Варшец и општина Берковица- за око 17%. По подацима од 01.02.2011. године у региону Монтане има 72.841 мушкараца (48,8%) и 75.257 жена (50,2%), односно 103 жене на 100 мушкараца.

Подаци последњег пописа показују да се у округу Монтана наставља процес демографског старења који се изражава смањењем апсолутног броја и релативног удела становништва млађег од 15 година и повећањем удела становништва старости 65 и преко.

Први пут од пописа након 1965. године, од 01.02.2011. године, утврђено је повећање удела становништва у старосној групи 15 - 64 године. У односу на 2001. овај удео је повећан за 1,2% и са 62,5% на 63,7%.

Табела 4. Становништво општине Монтана

Општина	Становништво 31.12.2019 г. - број	Становништво 31.12.2019 г. – % од укупног броја у округу	Прираст броја становника	Прираст насељености- %
Округ Монтана	127 001	100,0	-2 636	-2,0
Берковица	16 044	12,6	-299	-1,8
Бойчиновци	8 090	6,4	-34	-0,4
Брусарци	4 200	3,3	-111	-2,6
Вълчедръм	8 286	6,5	-207	-2,4
Вршец	6 901	5,4	-134	-1,9
Георги Дамяново	2 151	1,7	-23	-1,1
Лом	23 967	18,9	-576	-2,3
Медковец	3 413	2,7	-87	-2,5
Монтана	47 014	37,0	-1 120	-2,3
Чипровци	3 066	2,4	-73	-2,3
Якимово	3 869	3,1	28	0,7

Извор: Национални институт за статистику , 2020 г. www.nsi.bg
Национален статистически институт

Према подацима НСИ, општина Монтана на дан 31. децембра 2019. године заузима прво место по броју становника у округу Монтана. По насељима, територијални распоред становништва показује да је од његовог укупног броја до 2019. године у општинском центру – Монтани концентрисано 82% становништва. Ова територијална структура показује типичну урбану општину.

Густина насељености општине Монтана на дан 31.12.2019. године износи 69,6 становника по км², што је скоро 2 пута више од просека округа (34,9 становника по км²). Просечна густина насељености за земљу је 62,6 људи по км², што је чини блиском општини.

Полна структура становништва општине Монтана има пропорције које су типичне за државу и округ. Од укупног становништва до 2019. године, мушкараца је 22.894 или 49% укупног становништва општине, а жена 24.120 (51%). На 101 мушкараца долази 105 жена или је број жена већи од броја мушкараца.

Табела 5. Становништво према радној способности

Година/Показатељ	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Укупно	49 995	49 267	48 752	48 134	47 014
Становништво испод радне способности	7 117	7 110	7 159	7 167	7 031
Радно способно становништво	30 359	29 680	29 089	28 475	27 536
Изнад радног узраста	12 519	12 477	12 504	12 492	12 447

Извор: Национални институт за статистику, 2020 г. www.nsi.bg
 Национален статистически институт

Клима је умерено континентална, са хладном зимом и топлим летом.

У Монтани постоји активан културни живот. Међу главним атракцијама града су Историјски музеј и Уметничка галерија „Кирил Петров“, Драмско позориште, а најпознатије историјско место је архитектонски комплекс и трвђава Кастра ад Монтанензиум смештене на брду Калето.

2. Визија, анализа ситуације развоја спорта у прекограничном региону (ретроспектива за период од претходних пет година, тренутно стање)

Планом развоја града Пирота за период 2021-2028, дефинисани су правци развоја града у оквиру којих је спорт сагледан кроз развој друштвених делатности.

Спорт је у Републици Србији регулисан Законом о спорту (Сл Гласник 10/2016)

„Овим законом уређују се права и обавезе спортиста и осталих физичких лица у систему спорта, питања везана за правни положај, организацију и регистрацију предузетника и правних лица у систему спорта (у даљем тексту: организације у области спорта), општи интерес и потребе и интереси грађана у области спорта, финансирање, категоризације у области спорта, национална стратегија развоја спорта у Републици Србији, школски и универзитетски спорт и физичко васпитање деце предшколског узраста, спортски објекти, организовање спортских приредаба, национална признања и награде за посебан допринос развоју и афирмацији спорта, вођење евиденција и надзор над радом организација у области спорта.“

Спорт је један од кључних сегмената развоја града Пирота на шта указује и дефинисана визија у оквиру Плаана развоја града Пирота за период 2021-2028 „Пирот је развијен и конкурентан град, очуваног и заштићеног природног и културног наслеђа, специфичне локалне гастрономије и брендова, квалитетне животне средине, са унапређеном инфраструктуром, стабилном привредом и повољним пословним окружењем, град спорта и младих.“¹

Визија развоја спорта у прекограничном региону Пирот-Монтана се може дефинисати на следећи начин *“Спортско-рекреативно развијен регион, са традицијом у спорту, унапређеном спортском инфраструктуром у суловима за развој спорта, регион спортских иницијатива и догађаја, регион младих и успешних спортиста.“*

Млади су потенцијал друштва, ресурс иновација и покретач развоја и напретка. Млада популација представља базу развоја свих сегмената друштва па је зато неопходно улагати напоре у континуирано и систематско развој младих као и успостављање партнерског односа младе популације становништва и државе како би се унапредио положај и активно учешће у друштву.

Сви стратешки документи, програми, приручници који су свом фокусу имају младе морају инсистирати на подршци државе и јединица локалне самоуправе у смислу континуираног рада са младима и за рачун младих кроз обезбеђивање услова који ће омогућити младима да искористе своје ресурсе и потенцијале. Такође, значајно је иницирати активно учешће младих у друштву, јер ће они кроз допринос на сопственом развоју утицати и на развој локалне заједнице и друштва у целини.

¹ План развоја града Пирота 2021-2028

Све секторске политике треба да препознају младе и њихове потребе и потенцијале и да им омогуће учешће у доношењу стратешких одлука. Стратегија је „гаранција омладини“ од државе, али и „гаранција држави“ од омладине, да ће заједнички деловати на реализацији циљева.

Пирот и Монтана, као два партнерска града у програмима прекограничне сарадње Бугарска – Србија, кроз реализацију разних пројеката већ годинама уназад улажу у развој спорта. На овај начин изграђена је значајна спортска инфраструктура (спортски терени, игралишта, клизалиште ит сл) али је улагано и у едукацију младих у спорту.

Пирот је деценијама уназад познат по богатом садржају спортских активности. Град такође има има богату традицију у спорту па је тако прво гимнастичко друштво у Пироту основано давне 1890. године.

Пирот данас има 52 спортска клуба и удружења чиме оправдава епитет спортског града. Највише активности су концентрисане на фудбал, кошарку, рукомет, одбојку, атлетику, гимнастику, карате, бокс и други. Центар спортских дешавања је у градским језгру мада не изостаје ни иницијатива у околним селима.

Спорт је један од приоритета развоја града јер се на време дошло до закључка да је неопходно децу од најранијег узраста анимирати да укључе у спорт и рекреацију док је фокус на старије био на обезбеђивању довољно спортског садржаја који би значајно унапредио и њихово здравље и квалитет живота.

Када говоримо о развоју спорта, треба напоменути да су у периоду од задњих 10, а посебно 5 година изграђени многи нови али и реконструисани стари спортски објекти. У овом периоду у Пироту су изграђена игралишта за децу, Адреналин парк, спорско-рекреативни центар у селу Дојкинци на Старој планини, дечија игралишта и мобилијар, а започета је изградња спортског комплекса отворених базена.

Финансијски извори за ове инвестиције су били обезбеђени из средстава буџета града Пирота, али и кроз квалитетну реализацију пројеката из ресорног министарства као и из ИПА Програма прекограничне сарадње Бугарска-Србија.

„Спортски центар Пирот”, установа чији је оснивач локална самоуправа је надлежна у оквиру делокруга свога рада за квалитетно руковођење и одржавање спортских објеката, разноврсност спортског садржаја, промотивне активности у вези спорта, подршку предшколском, школском и рекреативном спорту и масовној физичкој култури кроз организацију и споровођење различитих манифестација, стимулацију бављења спорта и здравог живота код свих категорија становништва.

Када говоримо о ситуацији у општини Монтана а и Бугарској у целини, према подацима из децембра 2017. године, ниво физичке активности грађана повећан је за 10% у односу на 2013. Подаци указују да највећи удео у побољшању нивоа физичке активности у земљи имају мушкарци између 15 и 39 година и жене између 25 и 39 година. Слична ситуација је и на локалном нивоу, односно на нивоу општине Монтана.

Иако постоји податак да око 70% Бугара се никад нису бавили физичким активностима и спортом, у последњих пет година у Бугарској постоји тенденција повећања физичке активности грађана.²

Око 13 одсто бугарских грађана старости од 18 до 65 година активно се бави спортом. Важно је напоменути да људи који не вежбају у слободно време/ван посла сматрају да су главне препреке томе недостатак устаљених спортских навика (36%), недостатак жеље (33%) и недостатак слободног времена (30%).

Поред тога, евидентно је да општина Монтана улаже у локални спорт. Посебно је значајан развој следећих спортова: кошарка, фудбал, одбојка, рвање, карате, џудо, атлетика, аутомобилизам, кик бокс. Спорт је организован кроз рад спортских клубова од којих је већина линецирана. Спортске активности, делатност клубова и догађаја су углавном орјнитсана ка граду док је у селима мање спортских дешавања.

Поред оног што нуди општина и клубови, постоји и додатни спортско-рекреативни садржај који нуди већина хотела у граду и околини јер посетиоци имају могућности за разне спортске активности: пливање, одбојка, кошарка, фудбал итд што умногом обогаћује спортско-туристичку понуду овог региона.

Град Монтана има спортски комплекс „Огоста“, који укључује стадион, велику Спортску халу, као и низ других пратећих спортских објеката: кошаркашку салу, салу за рвање и џудо, три спољна тениска терена, два отворена базена и један затворени. Иако овај комплекс има задовољавајући садржај у квантитативном смислу, још увек не одговара у потпуности потребама које захева спорт на локалном нивоу.

Општина Монтана је уз помоћ ЕУ фондова и програма министарстава Републике Бугарске успела да у претходних неколико година значајно унапреди постојећу инфраструктуру и изгради нову, посебно у околним селима.

У последњих пет година, од важнијих инфраструктурних пројекта у Монтани издвајају се Стадион Огоста који је потпуно реконструисан, два тренинг терена/игралишта димензија, 20x40м и 30x70м поред главног стадиона као и терен у селу Николово.

² Национални програм за развој физичког васпитања и спорта 2018-2020
НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТА 2018 – 2020 г.

3. Спортска инфраструктура-изграђени капацитети за спортску намену

Предуслов за спровођење активности из области спорта, физичког васпитања и рекреације је постојање довољног броја спортских објеката. Веома је битно да објекти задовољавају прописане услове, како би се у њима могле обављати спортске активности.

Спортски објекти у архитектонском смислу подразумевају све просторе и површине отвореног или затвореног грађевинског објекта које укључују и помоћне просторије и гледалишта, намењене спровођењу различитих активности које укључују тренирање, такмичење, рекреативно вежбање.

Спортски објекти могу да буду пројектовани и изграђени и за посебне намене. Такође могу да буду пројектовани и изграђени као вишенаменски комплекси са разноврсном опремом као што су спортске хале, стадиони, рекреативни центри, школски објекти за физичко васпитање.

Обезбеђење оваквог услова захтева издвајање великих материјалних средстава која не могу да обезбеде сами корисници (спорски клубови, организације, појединци) већ је неопходно обезбедити и друге изворе финансирања.

Пирот је град који постојећом инфраструктуром, досадашњим спортским остварењима и спортским духом нуди могућност за развој спорта у домену спортско-такмичарских и у домену спортско-рекреативних активности. Град Пирот је у неколико протеклих година показао убрзани развој спортско-рекреативних активности кроз унапређење спортско-рекреативне инфраструктуре.

Боља искоришћеност постојећих терена и објеката за спортско-рекреативне активности као што су (пешачке стазе, излетишта, бицикличке стазе, адреналински паркови, базени, спортске хале и стадиони итд.) доприноси унапређењу спорта не само на локалном него и на регионалном нивоу.

Оснивањем Спортског центра Пирот, изградњом и реконструкцијом објеката који су под њиховом ингеренцијом створени су услови за успешно планирање и спровођење спортско-рекреативних активности. Основни предуслов за развој спорта деце и омладине представљају квалитетни и разноврсни објекти намењени спортско-рекреативним активностима

3.1 Спортска инфраструктура у Пироту

Пирот годинама улаже у развој спортске инфраструктуре што из буџетских средстава града тако и из донаторских извора међу којима предњаче ЕУ кроз ИПА програме прекограничне сарадње Бугарска Србија.

Спортска хала Кеј

Ова хала је изграђена 2006. године средствима Европске уније. Њена површина износи 2400 квадратних метара. Капацитет хале је 800 места за седење. Паркет који је постављен у хали поседује атест ФИБА. У саставу хале налази се и мала сала намењена борилачким

спортовима. Мала сала има површину од 180 квадратних метара у поседује комплетну спортску опрему за бокс, карате, џудо и стони тенис. У хали се налази и савремена теретана и фитнес сала.

Балон хала

Објекат је подигнут 2008. године. Површина хале је 1200 метара квадратних (са свлачионицама и комплетном опремом за одигравање утакмица).

Градски стадион са четири травната терена

Градски стадион са атлетском стазом и трибинама капацитета 10 000 гледалаца, трибином која је покривена и три помоћна травната терена са пратећим просторијама. Све поменуте терене користи првенствено фудбалски клубови. У оквиру овог комплекса је планирана изградња терена са вештачком травом.

Тениски терени (пет терена са шљаком)

У протеклом периоду уређено је свих 5 тениских терена, а у плану је и сређивање трибина и фасаде. Прошле године (2020.) Тениски клуб Пирот поклонио је Граду Пироту тениске терене, а њима ће надаље управљати Спортски центар Пирот. Град Пирот уложио око милион динара у замену тениске подлоге, која је сада у изузетном стању, па су се створили услови за несметан рад два тениска клуба и рекреативаца.

Омладински стадион

Овај објекат који је до пре неколико година био руинирано место а има богату спортску традицију јер су управо овде своју каријеру започели многи пиротски спортисти, реконструисан је средствима ЕУ уз учешће града и добио потпуно нови изглед и намену. Данас је ово комплекс терена за рукомет и кошарку са тартан подлогом, изграђеним свлачионицама и трибинама капацитета 1200 и 800 места)

Слика 1. Омладински стадион

Овај стадион је реконструисан средствима обезбеђеним из ИПА прекограничног програма Бугарска-Србија чиме је традиционалној спортски објекат добио потпуно нови изглед.

Мини пич терени (3)

Ово су модерни терени са вештачком подлогом и головима за мали фудбал које могу користити и деца и одрасли. Ови терени су нарочито погодни за рекреативни фудбал деце, омладине као и особа средњег старосног доба. С обзиром да су смештени у доста насељеним деловима града, њихова сврха у смислу рекреације грађана је веома искоришћена. Рекреативни фудбал, карактеристичан за ове терене, је игра која је флексибилна па је могуће њено трајање и број играча прилагодити захтевима учесника у игри.

Слика 2. Мини пич терен

Затворени базен

Овај објекат је отворен 2016. године и представља један од најсавременијих спортских објеката тог типа у Србији. Комплекс затворених базена поседује велики базен димензија 33X25 метара и дубине 2 метра, као и мали базен намењен непливачима димензија 12,5X8 метара и променљиве дубине од 0,7 до 1,2 метра. У склопу базена налази се теретана, фитнес сала и спа центар са саунама. Пирот је изградњом затвореног базена створио могућност за развој различитих програма спортско-рекреативних активности које се реализују у води (пливање, ватерполо, фитнес програми вежбања у води и сл.). Пливање је активност којом се остварује низ позитивних здравствених утицаја. У близини ове локације, започета је изградња комплекса отвореног базена.

Градско скијалиште

Ово скијалиште се налази на 12 км од града. Стаза је покривена системом за вештачко оснежавање и возилом за равнање стазе (табач - ратрак). Градска скијашка стаза је целом дужином осветљена те се може користити и за ноћно скијање. Скијашка стаза на Планинарском дому располаже савременом жичаром типа тањир капацитета 400 скијаша на сат која је реализацијом пројеката код Министарства Републике Србије. Стаза својом лепотом привлачи бројне посетиоце и љубитеље скијања, који у тежњи за активним одмором у непосредној близини града имају могућност за бављење скијањем као једном од

атрактивнијих спортско-рекреативних активности. Један од главних фактора развоја понуде спортског туризма јесте атрактивност подручја на коме се ствара туристичка понуда односно на којој се реализују спортско-рекреативне активности. Старопланинска скијашка стаза којом Пирот располаже јесте једна од атрактивнијих локација која је намењена деци и омладини, али и одраслим љубитељима скијања. Стаза остварује највећу посећеност током Божићне школе скијања када сва пиротска деца имају прилику да бесплатно науче да скијају.

Слика 3. Клизалиште у Пироту

Градско купалиште у Пироту

Дуго година уназад ово место је представљало уређено место за купање на отвореном. Ово купалиште поседује велики потенцијал даљег развоја спортско-рекреативне понуде. Купалиште је површине 7 хектара и располаже водом прве класе из Завојског језера. Анализе воде у току купалишне сезоне показале су да је у највећем броју узорака вода била првог квалитета. Град Пирот је годинама улагао значајна средства у уређење купалишта са визијом будућег Аква парка. Постављени су велики тобогани, аква мобилијар и уређени спортски терени. Стицајем околности овај објекат последње две године није активан.

Трим стазе на Кеју и на брду Сарлах

Трим стазе на кеју реке Нишаве су дужине 1250м, 2500м, и 4000м са видно урађеним метражама и станицама за вежбање (дрвеним вратилима, клупама и гредама). На свакој станици су дрвене кућице са уметничким сликама наших академских сликара тако да читава трим стаза представља галерију на отвореном по чему је јединствена у Европи. На пазарској страни Кеја код Големог моста налази се дечија трим стаза-полигон која је постала омиљено место за игру и вежбање деце.

Брдска трим стаза на Сарлаху је дужине 500м. Ова стаза простира се од подножја брда Сарлах и иде до врха на коме се налази видиковоц са заштитном оградом и клупама. Уз стазу налазе се одмаралишта са дрвеним столовима и клупама, дрвене кућице са уметничким сликама, странице за вежбање са справама за вежбање и две учионице на отвореном

намењене школској деци за извођење наставе у природи. У оквиру ове стазе налази се за сада запуштени спортски терен, такозвана “плоча”.

Бициклическе стазе

Пирот се може похвалити и савременим бициклическим стазама које пролазе кроз најужу градско језгро. Ове стазе пружају могућност становницима Пирота, као и туристима који се нађу у овом граду не само да се на здрав начин превезу из једног дела града у други, већ и да значајно подигну ниво физичке активности са крајњим позитивним исходом по здравље. Познато је да бициклизам спада у групу популарних спортско-рекреативних активности свих старосних категорија и оно што га издваја од осталих активности је могућност веома прецизног дозирања тренажног оптерећења.

Стаза за ролере

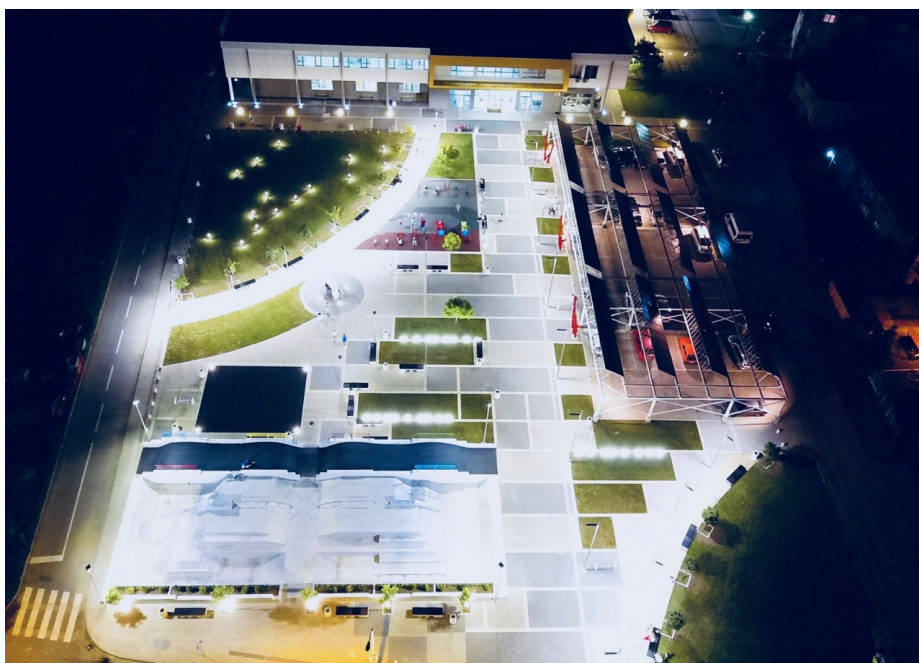
Ова стаза се протеже од големог моста до Хале Кеј преко пешачког моста до саобраћајног полигона. Ова стаза је направљена средствима Министарства омладине и спорта.

Градско клизалиште

Ово клизалиште је набављено средствима обезбеђеним реализацијом пројекта из ИПА програма прекограничне сарадње Бугарска-Србија. Пирот је значајно обогатио своју спортско-рекреативну понуду у зимском периоду и изједначио се са многим модерним градовима, а које у својој спортско-рекреативној туристичкој понуди имају уређена клизалишта намењена клизачима свих старосних доби. Клизање спада у групу урбаних спортских активности која се у данашње време реализује углавном на уређеним клизалиштима која се налазе у градским срединама. Клизањем се остварује читав низ здравствених бенефита који се крећу у распону од побољшане равнотеже, снаге доњих екстремитета, издржљивости, флексибилности, координације, до менталног фитнеса и бољег менталног и емоционалног здравља. Забавна компонента клизања на леду привлачи децу и омладину што ствара могућност за организовање школе клизања са великим бројем полазника. У школи клизања деца савладавају основе технике клизања, социјализују се задовољавају потребу за дневном физичком активношћу.

Адреналин парк

Ово је нови објекат саграђен на платоу испред затвореног базена чије је изградња финансирана из ИПА програма прекограничне сарадње Бугарска-Србија. Ради се о веома модерном објекту са игралиштем за децу, скејт парком и валовитим бициклическим стазама. На овој локацији је у будућности планирано и постављање вештачке стене чиме би било промовисано спортско пењање као једне од веома атрактивних и модерних спортско-рекреативних активности. Вештачке стене замењују природне стене пружајући могућност учесницима да опробају своју спретност, снагу, мишићну издржљивост и на крају храброст. У оквиру адреналин центра налазе се и стазе и препреке намењене скејтбордингу. Ове препреке и стазе су дизајниране тако да буду доступне скејтерима различитог нивоа знања и способности.

Слика 4. Адриналин парк

Отворени базен у Пироту

У току је израда комплекса отвореног базена у Пироту а завршетак радова се очекује у 2022. години. Комплекс је позициониран на атрактивном делу ширег градског потеза, и захвата зону у којој се дешавају урбане промене у последње време, заузима површину од око 2,2 хектара.

Базени: У делу купалишта су предвиђена два базена: Дечји базен са дубином од 10цм-40цм, и велики базен дубине 1.40-1.60 м. У оквиру великог базена се налази и плићи део-базенска плажа која је у паду- са дубине од 20цм на дубину од 60цм, где се поставља ограда ка пливачком делу базена.

У склопу комплекса се налазити и следећи објекти: Јавни тоалет-призмени објекат којем се приступа из парка, угоститељски објекат-приземни објекат који има приступ из зоне парка и из зоне базенског дела преко летњих башти, корисници парка могу да приступе унутар објекта, док корисници базена могу да користе летњу башту и услуге шалтерске продаје и објекат гардеробе, који је уједно и највећи објекат је намењен за кориснике базена. Објекат је приземне спратности, и гради се на грађевинској линији која се поклапа са регулационом. Објекат има подрум који је предвиђен за смештај базенске технике и компазационог базена. Парковски простор-Планирани простор за смештај парка и спортско рекреативних садржаја је у северном делу локације.

Доминантне просторне целине су трг, парк и спортско рекреативни простор, при чему ови садржаји нису оивичени и јасно разграничени, већ се међусобно стапају. Предвиђен је простор за игру деце. У комплексу ће бити постављена фонтана у равни поплочавања, која је свакако обогаћује амбијенталну слику централне зоне.

Спорски садржаји су делимично измештени, али су уграђени у зеленило: терени за играње баскета, Падел терен, терен за боћање, као и шах са великим фигурама, трим стаза за трчање. Комплекс ће бити богата спортско-рекреативна понуда како за становнике Пирота тако и за туристе и госте који се одлуче да проведу неколико дана у Пироту.

3.2 Спортска инфраструктура у Монтани

Општина Монтана годинама уназад улаже значајна средства у пројекте за развој спортске инфраструктуре у граду и сеоским подручјима. Спортска традиција која је карактеристична за ову општину представља базу за здрав начин живота, рекреацију и професионални спорт младих и других грађана.

Спортски објекти у Монтани се редовно одржавају и реновирају. Најзначајнији међу њима су:

Хала спортова Младост

Спортска хала Младост изграђена је 1978. године. Налази се у градском предграђу поред стамбеног насеља. "Младост". Првобитно је планирано да дворана буде одбојкашка, али је годинама касније предата Кошаркашком клубу „Монтана 2003“. Тренутно се у дворани организују званични кошаркашки и одбојкашки мечеви и други турнири - карате, плес, борилачке вештине. Хала има капацитет 1.000 места и гасификована је. Укупна површина хале је 3000 м², расклопљено и изграђено подручје. Спортски објекат се састоји од једне велике хале, хале дужине 45 м и ширине 22 м и три мале хале. На горњем спрату спортске хале налазе се одвојене просторије за 5 продавница и две канцеларије.

У Спортском клубу Младост практикују се следеће врсте спорта: Ритмичка гимнастика, одбојка, рукомет, фудбал, кик бокс

Спортски комплекс „Огоста“

Укључује стадион и велику спортску дворану, као и низ других спортских објеката: дворану за кошарку, дворане за рвање и џудо, три спољашња тениска терена, два отворена базена и један затворени. Комплекс "Огоста" је у смилу очуваности у добром стању. У 2012. години је извршен ремонт објеката, обновљени су тротоари и травњаци, постављена расвета и нова електронска табла у одбојкашкој дворани.

Спортска дворана Огоста

Спортска дворана Огоста налази се у Спортском комплексу Огоста, изграђеном 1975. године. Капацитет јој је 500 седећих места. Одбојкаши свих узраста Монтане и клубови на овом месту тренирају. У дворани се такође организују званични турнири у каратеу, џудо и борилачким вештинама.

Стадион Огоста

Након реновирања - изградње расвете, система за одводњавање и замене слоја игралишта, стадион испуњава стандарде Бугарске фудбалске уније за утакмице Прве професионалне лиге. Обнова је изведена у оквиру пројеката прекограничне сарадње Министарства омладине и спорта. Више од две стотине деце и младих тренира у Дечјој и омладинској школи Фудбалског клуба „Монтана 1921“. У сезони 2021/2022 мушка екипа Монтане играла је у Другој професионалној лиги. Дана 3. септембра 2021. године Професионални фудбалски клуб / ПФЦ / „Монтана 1921“ свечано је прославио 100 година постојања.

Фудбал - капацитет: 6000 седишта

Рехабилитациони центар

Ово је двоспратна масивна зграда који се налази у спортском комплексу „Огоста, где се на првом спрату налазе СПА центар и свлачионице, а на другом спрату су административно –

тренерске собе, сала за конференције за новинаре, лекарска амбуланта, канцеларије итд. Центар служи углавном за потребе фудбалског клуба.

Спортски комплекс Виталика

Спортски комплекс Виталика Реборн је у потпуности реновиран 2015. године. Комплекс својим клијентима нуди многе услуге и спортове. Овај објекат као резултат рада има десетине медаља и кик бокс пехара. У сали са тренером могу се одржавати групни тренинзи за следеће спортове : Кик бокс, ТајБо, Зумба / плес Фитнес. Комплекс такође нуди све врсте масажа, сауну и нову и потпуно опремљену салу за фитнес), сала има и фитнес инструктора, као и протеин бар, сауну, соларијум и спортску опрему и прибор.

Спортско -атрактивни комплекс "Аугуста"

Спортско атрактиван комплекс "Аугуста" саставни је део хотела "Европа" и највећи је забавни објекат у северозападној Бугарској.

Највећи забавни комплекс у северозападној Бугарској је два километра од центра Монтане и нуди свим својим посетиоцима много забаве и позитивних емоција.

Комплекс Аугуста има базене, двобрзински тобоган, терен за одбојку на песку, фудбал на песку и кошарку, ВИП места за опуштање, барове на плажи, летњи и зимски ресторан, паркинг. Хотелски део се састоји од 6 вила са погледом на Балканске планине.

Игралиште за скејтборд "Сунчана башта"

Игралиште за скејтборд у Сунчаном врту изграђен је 2003. године. На локацији се налази највећа рампа за скејт на Балканском полуострву. Од 2006. до 2014. године организовно је Европско првенство у рамп скејту за аматере уз учешће најпознатијих спортиста Европе и гостију из Јужне Америке и Аустралије. 2008. Веселин Захаријев из Монтане постао је тада и шампион Европе. Првенства овог ранга по први пут су се одржавале у Бугарској и постала су велика атракција за младе у овом граду.

Општина Монтана има и фудбалке терене у селима (постоји 16 стадиона) - од којих само неколико њих (Nikolovo, Krapchene, Dolno Belotintsi, Lipen, Gabrovnitsa, Vlagovo and Dr. Yosifovo) активно функционише и користи се за утакмице "А" и „Б“ Регионална лиге

Слика 5. Стадион Монтана

4. Методи и модели развоја спорта (редовно образовање и факултативна спортска активност)

Циљ развоја спорта у Граду Пироту је да се унапреди стање постојеће спортске инфраструктуре, да се изграде нови, савремени, квалитетни и атрактивни спортски објекти који ће бити опремљени квалитетном спортском опремом, али и да се створи квалитетан и одржив систем управљања спортском инфраструктуром који ће учинити спортске објекте доступним свим категоријама становништва и који ће спортске објекте напунити крајњим корисницима којима су они намењени.

Спортски објекти треба да буду доступни деци, омладини, врхунским спортистима, рекреативцима али и старијим особама. Нарочито треба поштовати принципе приступачности спортских објеката за особе са инвалидитетом те тако створити реалне услове за реализацију инклузивне улоге спорта.

Ови објекти могу бити отворени и затворени и у односу на намену могу да се користе за трчање, тренирање, рекреацију и сл. Они су веома важни у реализацији спортова који захтевају посебну опремљеност као што су базени, спортске хале, или сале за физичко васпитање.

Позивајући се на националну стратегију развоја спорта у Србији направљена је генерална класификација спортских објеката:

- Школски спортски објекти (фискултурне сале и отворени спортски терени)
- Спортски центри (комплекси затворених и отворених спортских терена)
- Специјални спортски објекти (покривају потребе једног спорта, нпр. фудбалски стадион, разни отворени спортски терени, итд.)
- Адаптирани простори за вежбање.

Врхунски спорт је област спорта која обухвата спортске активности које за резултат имају изузетне (врхунске) резултате и спортске квалитете. Квалитетни спорт, према Закону обухвата активности у оквиру којих се постижу запажени спортски резултати на локалном и националном нивоу, као и резултат које остваре спортисти на међународним такмичењима а ти резултати нису категорисани као врхунски.

Према Закону о спорту, за врхунски спорт су карактеристичне активности у којима се показују изузетни спортски квалитети и резултати. То значи да епитет врхунски могу имати они спортисти и спортске гране који постижу врхунске резултате на међународној сцени.

У врхунски резултат уткани су и други квалитети и потенцијали спортиста, квалитет средине у којој живи и ради, друштвено-економски услови и односи, тренинг и квалитет тренинга. Врхунски резултати постижу се само у развијеним спортским срединама, па у њима имају афирмативну, подстицајну и развојну функцију.

Приоритети за спровођење ефикасне спортске политике младих у општини Монтана су:

- обезбеђивање приступа квалитетним спортским објектима и објектима за све младе у општини Монтана;
- промовисање друштвене и физичке активности младих у партнерству са омладинским организацијама, клубовима и институцијама;
- промовисање здравих стилова живота младих;
- превенција социјалне искључености младих у неповољном положају;
- очување и управљање новоизграђеним спортским објектима и игралиштима;
- проактивно улагање у концепт пословања и програме развоја спортских активности
- потребу планирања наменских средстава за одржавање спортских објеката;
- обезбеђивање ресурса и кадровско попуњавање спортских програма и иницијатива за младе;
- увођење нових образовних програма из различитих спортова у образовне установе – програм минибаскет и др.
- организовање дискусионих трибина, радионица, учешће у изради нових програмских докумената;
- подршка обуци наставника и тренера;
- мотивација наставника спорта за ваннаставне активности;
- пројектно финансирање омладинског спорта;
- потреба за обуком кадрова и повећањем управљачких капацитета за спровођење општинског програма развоја спорта међу младима;

4.1 Методи и модели развоја спорта у Пироту

Циљ је да се у граду Пироту установи одрживи систем који препознаје врхунски и квалитетни спорт и пружа континуирану и системску подршку његовом развоју.

Бављење спортом је посебно важно за школску децу с обзиром на то да је неопходно усмерити их да се још тада почну активно бавити спортом како би се праввовремено утицало на правилан раст и развој. Поред редовног физичког образовања које је доступно деци у основним и средњим школама у Пироту, своје потребе за ван наставним бављењем спортом могу остварити и у клубовима којих у Пироту има преко 50.

С обзиром на чињеницу да је последњих година забележен тренд све већег броја гојазне и неактивне деце, веома је важна промоција физичке активности како у школи тако и ван школе, односно клубовима којих има у Пироту сасвим довољно да задовоље потребе деце за различитим врстама спорта.

За децу и омладину физичка активност је таква форма кретања која подразумева изазов и уживање засновано на игри. Спорт у свим облицима треба да буде појединачно доступан свим младима без дискриминације, чиме се омогућују једнаке могућности дечацима и девојчицама, уз уважавање посебних потреба сваког старосног узраста. Улога физичких активности у образовању деце, стицању моторичких способности, стицању друштвених способности и очувању здравља је изузетно битна. При том, добробит детета, без обзира на узраст, увек мора бити најважнији циљ. Практично организовање спортских активности је општеприхваћено као сврсисходно за децу и омладину и има позитиван утицај на њихов физички, ментални, психолошки и друштвени развој. Генерално, спорт се сматра нарочито погодном активношћу за физичку и менталну добробит деце и суштински је битан за

превенцију здравствених проблема. За свестрани развој детета од кључног значаја је одговарајуће физичко образовање у школи и бављење ваннаставним спортским активностима у школским спортским секцијама и школским спортским друштвима. Сви млади треба да добију адекватно физичко образовање и стекну основне спортске вештине у оквиру редовног наставног програма или у оквиру ваннаставних активности, чиме се омогућава свакодневно бављење спортом. Школе треба да учине младима привлачним да своје слободно време проведу на отвореном простору играјући различите игре, као и да одговоре на прихватљиве нове трендове у спорту. Квалитет физичког образовања и спортске обуке треба да буде обезбеђен и унапређен кроз квалификоване наставнике физичког образовања, уз одговарајуће мере за надзор квалитета. Школе би требало да све младе, а посебно оне у завршним разредима упознају са локалним спортским клубовима и објектима и да остваре сарадњу са локалним спортским клубовима. Млади треба да знају које могућности имају у свом граду, како могу да наставе да се баве спортом након завршетка школе, као и да буду свесни које то активности највише воле и које их највише стимулишу. Све школе треба да имају неопходну и одговарајућу опрему и објекте за бављење младих физичким активностима и спортом.

Посебно девојчицама треба обезбедити више могућности да се баве спортом и остану у спорту, с тим да ниво и интензитет тренинга и такмичења треба да буде адекватан њиховом узрасту и физичком и менталном стању. Због тога треба посебно подржати оне спортове у којима се девојчице у значајној мери баве спортом.

Школски спорт представља незаобилазну карику у промоцији активног начина живота, развоју спорта и врхунског спортског резултата. У оквиру школског спорта, школе имају централну улогу. Нужно је обезбедити да се настава физичког васпитања у потпуности реализује по усвојеним плановима и програмима и да се спортске секције реализују како је прописано. Циљ треба да буде да се деца анимирају да се баве физичким вежбањем, кроз забаву и игру, и да се задовоље основни приоритети школског спорта: свеобухватност, препознавање талената и здравствени аспект. Главни циљ школског спорта треба бити физички, интелектуални, социјални, морални, и културни развој свих ученика. Исто важи и за универзитетски спорт. Када су у питању школска спортска такмичења, приоритет су такмичења унутар школа и на нивоу јединица локалне самоуправе. Потребно је, такође, организовати спортске активности деце за време распуста, што град Пирот веома успешно спроводи кроз Божићну школу спорта на коју је деца веома добро реагују што говори све већи одзив деце из године у годину.

4.2 Методи и модели развоја спорта у Монтани

Према подацима из Националног програма за развој физичког васпитања и спорта Републике Бугарске, 68% Бугара се никада није бавило спортским активностима, што је за 22% нижа физичка активност у односу на просечне податке за грађане Европске уније (ЕУ) - 46%. Према овом показатељу, Бугарска се заједно са Грчком и Португалом налази на последњем месту у ЕУ.

Упркос великом проценту Бугара који се никада нису бавили физичким вежбама и спортом, у последњих пет година у Бугарској постоји тенденција повећања физичке активности грађана.

Најчешћи разлог неучествовања у спортским активностима и физичким активностима је недостатак времена - за 41% испитаника, затим недостатак мотивације или интересовања - за 28% испитаника. То су главни разлози и ЕУ у целини.

Неефикасна организациона структура бугарског спорта у последњих 20 година довела је до великог повећања броја спортских клубова и бугарских спортских савеза, а то није довело до повећања броја оних који се баве спортом. Од 2019. године постоји прогресивни силазни тренд физичке активност, што је довело до недостатка елементарне моторике у смислу статике и динамике тела. Ови фактори у комбинацији са погрешним држањем деце када седе, стоје, ходају итд., предуслови су за погоршање физичког стања као и развој и појаву болести. Повећао се број деце са респираторним проблемима и кардиоваскуларним болестима.

Основни предуслов за здрав начин живота младих људи, а посебно деце је доступност услова за физичко васпитање и спорт. Испуњење ових циљева за општину Монтана, физичко васпитање и спортска култура постају приоритетни фактор са друштвеним значајем. Поред редовног физичког образовања које је доступно деци у основним и средњим школама у Монтани, своје потребе за ван наставним бављењем спортом могу остварити и у клубовима који функционишу на њеној територији.

Напори у том погледу награђени су најбољим резултатима спортских клубова на републичким и међународним такмичењима. Млади људи у Монтани имају прилику да се активно баве спортом у складу са њиховим личним преференцијама. Постоји добро изграђена спортска инфраструктура и спортски клубови који добро функционишу: кошарка, рвање, одбојка, цудо, атлетика, карате, стрељаштво, стони тенис, фудбал, падобранство.

Веома добро је то што је сваки од спортских догађаји постављени у општинском спортском календару одвијају се уз активно учешће деце и младих. Значајан део ученика укључен је у годишње школске спортске игре. Кроз разне спортове млади развијају вредне физичке и менталне квалитете, вежбају и раде на превенцији болести, као и превенцији антисоцијалних манифестација и вршчњачког насиља.

Плесне трупе у Монтани такође пружају прилику за добру моторичку активност деце и то: „Младост“, „Северњаци“, „Етнос“, „Пастрина“, „Огоста“ „Астра“, Брејк клуб. Здравствени радници у школама организују здравствену заштиту кроз едукативне разговоре, ширење здравственог васпитања кроз информативне материјале за превенцију АИДС-а и борбу против гојазности као и спровођење тематских кампања за повећање сексуалне културе и свести о употреби контрацепције као и активности које имају за циљ забрану пушења. Спроводе се активности у циљу побољшања сексуалног и репродуктивног здравља, спречавање употребе психоактивних супстанци – дискусионни форуми са презентацијом филмова о питањима у вези са превенцијом ХИВ/АИДС-а.

У Монтани је активно преко 20 клубова из различитих области спорта где деца могу остварити своје ваннаставне активности, али и где се млади могу активно бавити спортом. Уз добру спортску инфраструктуру ово је веома добар предуслов за рекреативно и професионално бављење спортом деце и младих у Монтани.

Општински план за младе у општини Монтана предвиђа следеће приоритете, специфичне циљеве и очекиване резултате а који се између осталог тичу и подстицаја за бављење спортом младих:

ПРИОРИТЕТИ

- 1.1. Обезбеђивање приступа квалитетном формалном и неформалном образовању свих младих у општини Монтана.
- 1.2. Побољшање услова живота и подршка младима за њихов успешан рад и животну реализацију.
- 1.3. Информационе и консултантске услуге за подршку за лични, друштвени и каријерни развој младих.
- 1.4. Подизање нивоа свести и знања о здравом животу младих.
- 1.5. Развој волонтирања младих као покретачке снаге за лични развој.
- 1.6. Подстицање грађанске активности младих кроз партнерство са омладинским организацијама, клубовима и институцијама.
- 1.7. Превенција социјалне искључености младих у неповољном положају
- 1.8. Обогаћивање културног и спортског календара Општине Монтана са догађајима који имају за циљ организовање слободног времена младих људи

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ

- 2.1. Развој неформалног образовања за пуну употребу слободног времена младих како би стекли корисна знања и вештине.
- 2.2. Активирање и укључивање на тржиште рада неактивних као и обесхрабрених младих до 29 година из општине Монтана који не раде и не уче.
- 2.3. Формирање информационе политике усмерене на младе људе.
- 2.4. Активности подршке волонтирању младих.
- 2.5. Пружање могућности за здрав начин живота и спречавање негативних друштвених појава.
- 2.6. Подршка развоју талената, креативних вештина и перформанси младих људи.
- 2.7. Промовисање и заштита људских права и промоција међуетничка толеранција и дијалог

ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Успешна професионална и друштвена реализација младих.
2. Активно учешће у друштвеним и културним организацијама и пројектима.
3. Повећање броја иницијатива младих.
4. Проширити обим и повећати квалитет и доступност услуге подршке развоју младих.
5. Јачање европских модела у раду са младима.
6. Повећање броја наступа младих уметника, повећање релативног удела младих у уметности, повећавајући удео младих са приступом електронским садржајима у јавности библиотеке.
7. Иновација у процесу планирања и пружања услуга за млади људи, омладински пројекти и иницијативе.
8. Подизање нивоа свести и стечених вештина и знања за здрав начин живота.
9. Повећање активне грађанске позиције и укључивање младих у активностима превенције зависности.
10. Постојање стабилних и функционалних модела за превенцију малолетничка делинквенција.
11. Смањење броја кривичних дела младих људи.
12. Унапређење учешћа младих у решавању питања младих.
13. Повећање броја младих који се баве спортским активностима.
14. Стварање добрих услова за спорт и садржајно слободно време младости.

15. Повећање броја волонтера у Монтани

Промовисање спорта и корисног провођења слободног времена младих у Монтани је ограничено због неколико проблематичних фактора:

- потребни су већи финансијски подстицаји за подршку активностима спортских клубова и спортских група;
- потребан је потпунији обухват школа у општини и различитих старосних и циљних група у програмима промоције спорта међу младима;
- обезбедити адекватно програмско финансирање спортских иницијатива које потичу од аматерских група ;
- потребно је развити општински програм за талентовану децу у спорту;

Због наведених проблематичних области, првенствено везаних за обезбеђивање финансијских средстава, неопходно је предузети следеће мере за унапређење развоја омладинског спорта на општинском нивоу:

1. проширење партнерства у реализацији активности са образовним институцијама као и укључивање институционалних партнера;
2. развој програма за информисање и приступ информацијама грађана, родитеља, деце и ученика;
3. успостављање одрживог механизма за подстицање добре праксе ;
4. изградња координационе улоге у дијалогу између образовних установа и спортских клубова и организација на територији општине;
5. увођење програмског приступа у реализацији спортских активности – фокусирање на целогодишње активности, а не само на конкретне догађаје;
6. проширење мреже спортских клубова, укључивање других спортова;
7. извођење спортских активности и програма са различитим циљним групама;
8. активније укључивање медија у праћењу и извештавању о спортским догађајима;
9. уврштавање догађаја у јединствен општински спортски календар омладинских иницијатива и манифестација;

Социјална инклузија младих

У погледу социјалне инклузије младих могу се издвојити следеће групе у ризику од социјалне искључености:

- млади узраста 15-18 година који су обухваћени Законом о дјечијој заштити;
- млади са здравственим проблемима и посебним образовним потребама;
- млади људи у малим градовима и из ромске заједнице.

Општина Монтана има добро избалансирани систем за пружање социјалних услуга за младе у заједници:

- Дневни боравак за децу и омладину ометену у менталном развоју;
- Центар за подршку заједници;
- Центар за привремену смештај;
- Кризни центар;

Превенција социјалне искључености младих у малим насељима и ромским заједницама спроводи се у партнерству општине са оцентрима у руралним срединама и ромским невладиним организацијама.

5. Носиоци развоја спорта –институционални оквир за развој спорта у градовима

Сви облици физичке и менталне активности који кроз неорганизовано или организовано учешће, имају за циљ изражавање или побољшавање физичке и менталне спремности или постизање резултата на такмичењима свих нивоа представљају спорт. У циљу остваривања јавног интереса треба тежити ка повећању бављења спортом у свим сегментима становништва, посебно деце, младих, жена, особа с инвалидитетом и лица старије популације.

Укључивање што већег броја ученика у бесплатне програме школског спорта у оквиру школских секција и школских спортских друштава, такмичења и ваннаставних спортских активности, унапређење подршке клубовима и спортовима од посебног је значаја за град у области квалитетног и врхунског спорта.

Како би се што више деце бавило спортом неопходно је стимулисати децу на физичку активност и мотивисати их да на време стекну спортске навике које су од изузетне важности за њихово здравље. У данашње време је све више деце и одраслих са проблемима везаних за неке деформитете. Циљаним корективниом вежбама утиче се на правилан раст и развој.

Начин живота у коме је све мање физичке активности утиче на појаву деформитета. Физичка активност је најбоља превенција за настанак најраспрострањенијих болести данашњице као што су обољења срца и крвних судова, остеопороза, дијабетес, анксиозност, депресија, гојазност. Осим тога, бављење спортом може да заштити децу од порока савременог друштва, да их сачува од улице, подигне им самопоздање и допринесе формирању чврстог карактера. Оно што је посебно важно је усмерити децу на спорт, односно помоћи им да одаберу спорт који ће тренирати према својим могућностим.

Институционално, највећи носилац спортских активности у Пироту је установа Спортски центар који је основан 2007 године као посебна установа за обављање спортских активности. У његовој надлежности је организација спортских скупова, спортских активности и физичко вежбање, организација одржавања и коришћења објеката који су му поверени и друге сличне активности.

Већ десет година за редом под покровитељством Града Пирота, током зимског распуста Спортски Центар Пирот организује спортску манифестацију Божићну школу спорта који је својеврсни празник за сву децу, љубитеље спорта .

Током ових дана, организује се потпуно бесплатан програм спортских школица у 57 различитих спортских дисциплина за све ђаке.

Реализатори Божићне школе спорта пре почетка зимског распуста спроводе анкетање деце млађег и старијег школског узраста како би утврдила њихова интересовања за различитим врстама спорта. Циљ је промовисање спорта и здравог начина живота међу децом. У овоме је

велики значај програма бесплатних школа пливања које се сваке године организују на Градском купалишту са циљем смањења процента непливача и полупливача.

Активности Божићне школе спорта се реализују на више различитих локација у граду и околним спортско рекреативним центрима (Фитнес сала хале Кеј, Велика сала хала Кеј, Велики базен Пирот, Мали базен Пирот, Теретана, Планинарски дом, Градскоклизалиште на Омладинском стадиону. Градско скијалиште, Омладински стадион, Градски стадион, Сала педагошке академије, Техничка школа, ОШ Вук Караџић, Стрељана ОШ Вук Караџић, Балон сала. Сала Гимназија, Просторије шах клуба Дом војске, Просторије дома културе, Омладински културни центар, Плесна сала). Божићна школа спорта је јединствени програм са овако великим бројем учесника у Србији.

Бесплатни часови који различити клубови дају пружају могућност деци да се опробају у различитим спортским активностима и да се на основу свог личног искуства одреде даље бављење неким од спортова из богате понуде пиротских спортских клубова и удружења.

На територији града Пирота функционише преко 50 спортских клубова у свим врстама спортова.

То су:

СПОРТСКИ САВЕЗ

САВЕЗ ЗА ШКОЛСКИ СПОРТ

ФК РАДНИЧКИ

ОМЛАДИНСКИ РУКОМЕТНИ КЛУБ

КОШАРКАШКИ КЛУБ ПИРОТ

ОДБОЈКАШКИ КЛУБ ПИРОТ

КИК БОКС КЛУБ ЦРНА КОБРА

СТРЕЉАЧКИ КЛУБ М. М. ЛУКАЊАЦ

ЖКК ГИМНАЗИЈАЛАЦ ПИРОТ

ЖЕНСКИ ОДБОЈКАШКИ КЛУБ ПИРОТ

ЗВЕЗДА БЛАТО

БОКСЕРСКИ КЛУБ ТИГРОВИ ПИРОТ

ПИРОТ ВИТЕЗОВИ

ПЛАНИНАРСКО ДРУШТВО ВИДЛИЧ

ББФАК КЛУБ ПИРОТ ГИМ

БИЦИКЛИСТИЧКИ КЛУБ БИКЕ М

РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА УНА 010

РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА СИРЕНЕ

ФК ТАНАСКО РАЈИЋ

КЛУБ ЗА АДАПТИВНО ПЛИВАЊЕ
ПИРОТ

КМФ

ЖЕНСКИ РУКОМЕТНИ КЛУБ

ФУДБАЛСКИ САВЕЗ ГРАДА ПИРОТА

КАРАТЕ КЛУБ ПРОЛЕТЕР

СКИ КЛУБ МИЏОР

ОМЛАДИНСКИ БОКСЕРСКИ КЛУБ

ТЕНИСКИ КЛУБ ПИРОТ+

СТОНОТЕНИСКИ КЛУБ РАДНИЧКИ

ШАХ КЛУБ ПРОГРЕС

РЕКРЕАТИВНИ СТОНОТ КЛУБ ПИРОТ

АМК КОСТИЋ ПИРОТ

СК МЛАДОСТ

ПЛИВАЧКИ КЛУБ СВЕТИ САВА

ВЕСЛАЧКИ КЛУБ ПИРОТ

ШАХ КЛУБ ЧАСТ И СЛАВА

АТЛЕТСКИ КЛУБ

ФК ЈЕДИНСТВО

ГИМНАСТИЧКИ КЛУБ СОКО

ВАТЕРПОЛО КЛУБ

СУ ГИМНАЗИЈАЛАЦ

РОНИЛАЧКО ПЛИВАЧКИ КЛУБ

СКИ КЛУБ СТАРА ПЛАНИНА

КИК БОКС КЛУБ ПИРОТ

АШИКАРА КАИКАН (AŠIKARA
KAIKAN) КЛУБ ТИГРОВИ

ЖФК ЈЕДИНСТВО ПИРОТ

СК БАСКЕТ ТУРРЕС (TURRES)

СУ СТАРА ПЛАНИНА 4Х4

СУ ПИРГОС

СУ ПИРОСИ

ГОЛФ КЛУБ

СУ СЕЊАК

СУ СВАН- SU SWAN

На територији општине Монтана развијени у скоро све врсте спортова међу којима се издвајају: кошарка, одбојка, рвање, карате, цудо, атлетика, фудбал, аутомобилизам, кик бокс. Лиценцирани спортски клубови у граду су: ПБК Монтана, КК Слава 99, СЦ Монтана 98 одбојка, СЦ Слава Борба, СЦ Монтана карате-до, СКДД Слава-83 цудо, СЦ Атхлетицс, ФК Монтана-1921 фудбал, ФЦ Монтана-2000 фудбал, АСК Старт моторинг, АСК Шок -Петрови аутомобилизам и АСК Ројал. Спортске активности и клубови концентрисани су највише у граду у Монтани али има и клубова из околних насељених места.

На територији општине Монтана функционишу следећи клубови у мушкој и женској категорији:

АУТО-МОТО КЛУБ “СТАРТ-Н МОТОР СПОРТ”

АУТОМОБИЛСКИ СПОРТСКИ КЛУБ „ MONTANA RACING SS

МОНТАНА АЕРОКЛУБ

КОШАРКАШКИ КЛУБ „ МОНТАНА 2003 „

ОДБОЈКАШКИ КЛУБ „ МОНТАНА „-

КАРАТЕ КЛУБ „ COMPASS “ (карате и цијуџица)

КАРАТЕ КЛУБ „Монтана 2017 „

КИКБОКС И МУАИ ТАИ КЛУБ „СПАРТА“

КОЊИЧКИ КЛУБ МОНТАНА СПОРТСКИ ПЛЕСНИ КЛУБ „ОГОСТА“

МОТО КЛУБ „ИГНИС РОТА“

МОТО КЛУБ „МОНТАНА од 1998“

СК „СИМЕОНОВИ“ -ТЕНИСКИ ТЕРЕНИ

СПОРТСКИ КЛУБ БОРИЛАЧКИХ ВЕШТИНА – МОНТАНА

СПОРТСКИ КЛУБ БОРИЛАЧКИХ ВЕШТИНА „СЛАВА 83 „(цудо и тајбо)

СПОРТСКИ КЛУБ „АТЛЕТ“

СПОРТСКИ КЛУБ „СЛАВА“ (Рвање)

ТИМСКИ СПОРТСКИ КЛУБ „ДРАГАНИЦКИ“-(Бодибилдинг, бокс)

ФУДБАЛСКИ КЛУБ МОНТАНА 1921

СТРЕЉАЧКИ КЛУБ МОНТАНА

КОШАРКАШКИ КЛУБ „СЛАВА 99“

СПОРТСКИ КЛУБ МОНТАНА (стони тенис)

6. SWOT анализа развоја спорта за два града

SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) анализа представља анализу екстерних (снаге и слабости) и интерних фактора (шансе и претње). Ова анализа представља основу за дефинисање будућих циљева, пројеката и мера. Свот анализа је неопходан инструмент за дефинисање циљева и мера за њихову реализацију у оквиру овог стратешког документа јер се полази од основних анализа и сагледавања реалне ситуације и околности за развој спорта у Пироту и Монтани.

Табела 6. SWOT анализа развоја спорта Пирот-Монтана

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Традиција прекограничног региона Пирот-Монтана у спорту ✓ Развијеност спортске инфраструктуре на оптималном нивоу за бављење спортско-рекреативним активностима ✓ Постојање савремене спортске опреме, доступне свим заинтересованим физичким лицима, клубовима и другим организацијама ✓ Развијеност институционалног оквира за развој спорта и рекреације ✓ Обезбеђен стабилан образовни систем као подршка развоју спорта ✓ Доступност школских и предшколских капацитета за развој спорта (сале, игралишта, терени) ✓ Подршка локалних самоуправе развоју спорта кроз финансијске субвенције институционалном развоју спорта (организације, клубови, школски спорт и сл) ✓ Развијеност разних програма за развој спорта у организацији спортских институција, локалне самоуправе уз пуну мобилазацију 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Недовољно интересовање одређених категорије младе популације за професионално бављење спорта ✓ Растући број старог становништва ✓ Доступност других садржаја за младе на уштрб слободног времена за рекреацију ✓ Недовољна сазнања о потенцијалним изворима финансирања спортских организација удружења кроз међународне и друге програме ✓ Недовољне пројектне активности спортских клубова у оквиру европских и других фондова ✓ Недовољна укљученост приватног сектора у финансирање рада спортских организација ✓ Недефинисани имовинско правни односи код појединих спортских објеката у региону ✓ Миграције становништва- младих и перспективних спортиста ка већим центрима ✓ Мали капацитети постојећих клубова и спортских удружења за реализацију спортских иницијатива и пројеката ✓ Недовољна финансијска средства за рад клубова и спортских асоцијација

<ul style="list-style-type: none"> ✓ деце и омладине ✓ Доступност програма стипендирања у спорту од стране лолане самоураве ✓ Велики број спортских организација за дечаке и девојчице које активно функционишу ✓ Успостављен механизам за бављење спортом за децу са посебним потребама, ✓ Полуразиција спорта у категорије мале деце у циљу стицање добрих спортских навика ✓ Постојање адекватних спортских реквизита по нормативима за школски спорт ✓ Потенцијал младих и талентованих спортиста у региону као и спортских стручњака са лиценцом ✓ Обучен спортски кадар за организовање спортских такмичења и манифестација ✓ Искуство ЈЛС у реализацији пројеката из области спорта финансираних из домаћих и страних извора ✓ Организована координација надлежних локалних организација и ЈЛС са националним, регионалним и међународним организацијама и институцијама у области спорта и рекреације. 	
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Доступни републички фондови за финансирање спорта на локалу – национални ниво ✓ Доступни ЕУ фондови и програми у региону ✓ Развој регионалне и међународне сарадње у области спорта ✓ Изградња, реконструкција и унапређење спортске инфраструктуре 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Недовољана финансијска средства за финансирање редовног рада спортских организација ✓ Недовољно опредељених буџетски средства за инвестиционе пројекте у области спорта ✓ Недостатак средстава за финансирање спортских догађаја ✓ Недостатак средстава и логистике за промоцију спорта и здравог начина

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Боља промоција и популаризација спорта, посебно рекреативног ✓ Прилагођавање спортских организација стандардима ЕУ ради повлачења средстава из фондова ЕУ ✓ Постојање и рад перспективних клубова и спортских удружења за младе ✓ Могућност реализације заједничких прекограничних пројеката у области спорта 	<p>живота</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Недовољно доступних донаторских програма – рестриктиван буџет за спорт ✓ Недовољан број запослених у спорту и забране запошљавања у Републици Србији ✓ Тенденција старења становништва у прекограничном региону Пирот-Монтана
--	---

Постављањем СВОТ анализе, долази се до закључка да сагледавањем свих снага и прилика региона Пирот-Монтана за развој спорта и рекреативних активности треба доћи до конкретних иницијатива и предложених циљева за будући период како би се искористио потенцијал спорта уз минимизацију слабости и ризика која ова анализа такође укључује. Носилац целокупног процеса развоја спорта на локалном нивоу морају бити локалне самоуправе, Пирот и Монтана преко својих надлежних институција али и организације цивилног сектора.

7. Општи и посебни циљеви стратегије

Општи циљ: Унапредити развој спорта и рекреативних активности у прекограничном региону Пирот –Монтана

Опис циља: Рад на унапређењу развоја спорта и рекреације треба схватити као континуирани процес стварања што бољих услова за бављење спортом и спровођење мера за реализацију свих задатих циљева у овој области.

Ово се може дефинисати као комплексан задатак јер је неопходан системски приступ почев од подизања свести локалне заједнице о значају бављења спортом и рекреацијом то стварања материјалне потпоре, односно инфраструктуре која ће одговарати потребама спорта

Посебни циљеви:

- Унапредити спортску инфраструктуру и опрему за спорт у прекограничном региону
Опис циља: Унапређење спортске инфраструктуре и опреме подразумева континуирано улагања у нову инфраструктуру кроз изградњу објеката као и одржавање постојеће инфраструктуре у градовима Пирот и Монтана. Опрема је неопходна у сваком спорту па је и у том смислу неопходно сагледавати потребе, пратити иновациона решења и стандарде у набавци и коришћењу опреме
- Унапредити популаризацију спорта и рекреације код младих у региону
Опис циља: Популаризација спорта је могућа и остварива континуираним кампањама за подизање свести локалне заједнице, реализацијом пројеката из области спорта, презентовање добрим примера у спорту и прича професионалних спортиста.
- Ојачати међусобну сарадњу међу градовима Пирот-Монтана у циљу трансфера добре праксе и know how у спорту
Опис циља: Иако дуги низ година постоји добра сарадња у реализацији заједничких пројеката у разним областима, укључујући и унапређење спортске инфраструктуре, увек има простора за нове иницијативе, нова сазнања и могућности развоја у области спорта.
- Унапредити инстутационални оквир за стварање спортски здравог региона
Опис циља: Институције које се баве спортом и представљају носиоце развоја у овој области поред тога што су Законом дефинисане, морају бити и видљивије у јавности по свом деловању. Ово се пре свега односе на водеће институције у спорту где су оснивачи локалне самоуправе али и клубове, организације цивилног сектора па и поједнице као промотере здравог начина живота.

8. Мере за постизање општих и посебних циљева

Остваривање општих и посебних циљева стратегије сагледава се кроз постављање приоритета, мера и активности кроз које се реализују а односе се на прекогранични регион Пирот-Монтана.

ПРИОРИТЕТ 1: Унапређење физичке активности и спорта у предшколском и школском образовању.

МЕРА 1: Стварање оптималних услова за подстицање деце, ученика и деце у ризику од физичке активности, систематско бављење спортом као моделом за здрав начин живота, физички и духовни развој и социјалну инклузију.

Активности:

- Развој, унапређење, финансирање и координација програма за промоцију физичке активности, стварање услова за систематско бављење спортом и могућности за физичку едукацију деце, ученика и деце у ризику.
- Проширење обима броја деце, ученика, студената и деце у ризику који учествују у спортским активностима кроз спровођење циљаних спостских и физичких програма
- Подршка активностима спортских клубова и другим спортским организацијама за спровођење одрживе физичке активности обезбеђивањем услова за систематско бављење спортом и могућности за спортску активност деце, ученика, студената и деце у ризику

ПРИОРИТЕТ 2: Развој и промоција спорта

МЕРА1: Стварање услова и могућности за развој спорта на локалном нивоу .

Активности:

- Унапређење стручне квалификације спортског и педагошког особља на локалном и регионалном нивоу.
- Реализација спортских програма за висока достигнућа и обезбеђивање ефикасног тренажног процеса за постизање спортских резултата на међународном нивоу.
- Унапређење и развој потенцијала младих талентованих спортиста.
- Постизање снажног друштвеног ефекта промоцијом достигнућа познатих спортиста и повећаном популарношћу спорта међу адолесцентима .

- Остваривање економичности и ефикасности у трошењу средстава кроз уведене прецизне параметре спортских програма и контролу над спровођењем циљева постављених у пројектима и програмима.

МЕРА2: Стварање услова и могућности за учешће локалних спортиста, клубова и спортских организација на спорстим такмичењима, фестивалима, као и догађајима који промовишу и афирмишу развој спорта.

Активности:

- Креирање листе спортиста и тимова за учешће на међународним такмичењима и фестивалима
- Постизање снажног социјалног ефекта организовањем догађаја који промовишу развој спорта

ПРИОРИТЕТ 3: Подстицање грађана на физичку активност и бављење спортом и спортским туризмом ради побољшања здравља

МЕРА 1: Међусекторска сарадња и интегрисани приступ развоју и спровођење политике и приоритета за развој спорта на локалном и регионалном нивоу.

Активности:

- Оснивање формалних и неформалних организација у удружења на локалном нивоу за подстицај здравог живота
- Развој интегрисаних политика за повећање физичке активности грађана и побољшање њиховог здравља
- Праћење нивоа физичке активности и програма спорта и јавног здравља који промовишу здрав начин живота према дефинисаним оквирима и показатељима
- Помоћ локалним спортским клубовима у развоју и имплементацији програме са нагласком на физичку активност и спорт за све грађане
- Стварање информационих система за пружање базе података и информација о стању спорта за носице развоја спорта на локалном нивоу

МЕРА2: Пружање услова и могућности за физичку активност која промовише здравље и бављење спортом на локалном нивоу

Активности:

- Развој, финансирање и координација спровођења програма и пројеката за промоцију физичке активности и спорта намењених различитим групама становништва
- Развој дечијег спорта

МЕРА 3: Посвећеност спортских организација развоју спорта на локалном нивоу

Активности:

- Пружање спортских услуга социјалним групама становништва и обезбеђивање квалитетног радног окружења за квалификовано спортско -педагошко особље
- Омогућавање услова за спортску праксу грађана, популаризацију и промоцију здравствене активности која промовишу здрав начин живота кроз спровођење пројеката и програма спортских организација

МЕРА4: Пружање услова и могућности за физичку активност и спорт угроженим групама становништва у циљу њихове социјалне инклузије.

Активности:

- Изградња приступачне спортске инфраструктуре за бављење спортом за особе са инвалидитетом
- Подршка и имплементација програма и пројеката за физичку активност и бављење спортом особа са инвалидитетом

МЕРА5: Изградња и побољшање квалитета спортске инфраструктуре за бављење спортом за све грађане локалне заједнице

Активности:

- Изградња терена, игралишта, паркова, бициклических стаза, спортских кампова и сл.

ПРИОРИТЕТ 4: Подстицање физичке активности која промовише здравље, бављење спортом и развој спорта кроз реконструкцију и модернизацију спортске базе у основним и средњим школама

МЕРА 1: Реконструкција, унапређење и изградња спортске базе у школама, побољшање квалитета спортске инфраструктуре на основу већ извршене процене стања постојеће базе

Активности:

- Унапређење услова за финансирање изградње, модернизације и опремања физкултурних сала и игралишта у школама
- Изградња теретана на отвореном и игралишта и друге инфраструктуре по принципу јавно-приватног партнерства и друштвене одговорности у складу са постојећим законодавством

ПРИОРИТЕТ 5: Изградња, реконструкција, адаптација, одржавање и опремање спортске инфраструктуре

МЕРА 1: Обезбеђивање инфраструктурних услова за бављење спортом и рекреацијом у граду и сеоским срединама

Активности:

- Утврдити приоритете у оквиру реконструкције, адаптације, одржавања и опремања спортске инфраструктуре у граду и селима
- Обезбедити средства за реализацију плана реконструкције, адаптације, одржавања и опремања спортске инфраструктуре у граду и сеоским срединама
- Реконструкција, адаптација, одржавања и опремања спортске инфраструктуре у граду и сеоским срединама на основу постављених приоритета, пројектне документације и обезбеђених финансијских средстава

МЕРА 2: Изградња нових спортских објеката и инфраструктуре

Активности:

- Утврдити приоритете у оквиру изградње нове спортске инфраструктуре на територија града и села, на основу претходно извшене анализе потреба за недостајућу инфраструктуру.
- Обезбедити средства за реализацију плана изградње спортске инфраструктуре у граду и сеоским срединама
- Изградња нових објеката спортске инфраструктуре на основу постављених приоритета, пројектне документације и обезбеђених финансијских средстава

МЕРА 3: Унапређење развоја мултифункционалних спортске инфраструктуре укључујући и објекте за потребе особа са инвалидитетом

Активности:

- Реконструкција, модернизација и потпуна изградња мултифункционалних спортских локација и објеката за бављење спортом, укључујући и објекте за потребе особа са инвалидитетом
- Изградња мултифункционалних дечјих спортских терена и спортских објеката

ПРИОРИТЕТ 6: Спровођење избора деце са спортским талентом и креирање институционалног оквира за припрему будућих професионалних спортиста

МЕРА 1: Обезбеђивање међуинституционалне сарадње и координације са спортским организацијама на националном и међународном нивоу ради креирање базе младих за бављење спортом на високом професионалном нивоу.

Активности:

- Побољшање квалитета стручног образовања у школама спорта
- Развој и унапређење услова за пријем у школама спорта у циљу побољшања квалитета селекције ученика у њима
- Континуиран рад са децом посебно талентованом за спорт, њихова усмеравање као професионалном спорту Развој и примена програма за оспособљавање и развој каријере спортско-педагошког особља у спортским школама, што ће допринети стварању могућности за примену актуелних и савремених научно заснованих метода у развоју спортиста

МЕРА 2: Стварање такмичарског окружења за развој спортских талената на локалном нивоу

Активности:

- Примена различитих метода за стимулисање ученика и наставника, тренера и других актера из спортско-физичке области за постизање високих спортских резултата

ПРИОРИТЕТ 7. Развој и унапређење врхунског спорта

МЕРА 1: Задржавање талентованих и врхунских спортиста у граду

Активности:

- Обезбеђивање финансијских услова за стручни рад и припреме селектираних група
- Стипендирање талентованих спортиста из буџета локалних самоуправа и других извора

МЕРА 2: Примена најновијих научних и техничких достигнућа у тренажном процесу

Активности:

- Организовање и праћење обука и предавања за стицање лиценци.
- Примењивање научних радова у свакодневном раду

ПРИОРИТЕТ 8. Спречавање насиља у спорту, антидопинг и развој спортске медицине

МЕРА1: Превенција и спречавање негативних појава у спорту (укључујући насиље и допинг)

Активности:

- Успоставити и развијати систем примарне превенције насиља и недоличног понашања на спортским приредбама и манифестацијама
- Успоставити систем медијске подршка на подизању свести локалне заједнице о ненасиљу у спорту
- Успоставити ситем примене нових достигнућа у области спортске медицине и улагања у кадровски ресурс

9. Спортске манифестације и спортски туризам као покретачи развоја града

Подручје спорта и рекреације заједно са подручјем туризма чине неизоставан део тржишта активности слободног времена како у месту становања тако и изван њега. Међусобном испреплетеношћу та два подручја развија се специфичан облик туризма који се назива спортски туризам.

Као такав, спортски туризам припада подручју задовољавања секундарних потреба становништва и условљен је друштвено-економском развијеношћу територије на којој се одвија. Другим речима, човек своју потребу за физичком активношћу, бављењем спортом, рекреацијом и туризмом задовољава тек након што је задовољио своје примарне егзистенцијалне потребе као што су потреба за храном и смештајем.

Из ових разлога се може рећи да је човекова потреба за спортским туризмом и ангажовањем у спортско-рекреативним активностима изразито економска категорија јер зависи од количине слободног времена и од расположивих финансијских средстава.

Због овога је важно да град и јавне градске установе својим становницима понуде што ширу палету спортско-рекреативних активности које би могле да се изводе у јавним градским спортским објектима и на специјално уређеним отвореним површинама.

Данас су спорт и туризам неодвојиви феномени и њихов заједнички учинак даје врхунске резултате. Туризам и спорт се све више преплићу, што посебно долази до изражаја током великих спортских догађаја. Поред тога, рекреација као вид спортске активности почива на туризму. Синхронизовано деловање туризма и спорта у наредном периоду значи деловање у складу са модерним европским начином пословања у ове две области. Туризам и спорт, су добар пут и за интегрисање у европске туристичке токове.

Спој туризма и спорта, су у функцији спајања људи, чине пут ка стварању једне хармоничне планете, без граница и планете која се кроз здрав спортски дух и обogaћивање знања, окреће ка бољем уважавању и разумевању различитости које постоје међу људима. Савремени спорт и савремени туризам међусобно су се испреплетали у нераздвојној интеракцији тако да је постало немогуће посматрати их одвојено, а често је и немогуће рећи због чега се неки човек упустио у одређену активност - због спорта или због туристичког доживљаја (нпр. одлазак у скијашки центар). Активности спортског туризма могу се одвијати у градским или руралним срединама, на отвореном или у затвореним просторијама, у свим сезонама и климама.

Близина планинских центара који окружују Пирот даје посебан значај и повољан туристичко-географски положај. Међу планинским центрима који је окружују посебно се истиче Стара планина, које представља планински туристички центар који је још увек у развоју. Стара планина у великој мери повећава атрактивност читавог подручја, а самим тим и повољност туристичко-географског положаја. На повољност туристичко-географског положаја такође утиче и близина Завојског језера, велики број атрактивних излетишта, манастира и других туристичких атрактивности.

Спортско-рекреативни и купалишни туризам могућ је у самом градском језгру Пирота. На реци Нишави где се налази уређени кеј за шетњу и купање. Поред тога у близини центра града се налази затворени базен у оквиру Спортског центра Пирот који је могуће користити и у летњим и у зимским месецима, затим спа центар, теретана, стадион и други терени погодни за развој спортско-рекреативног туризма.

Стара планина је идеална за посете у зимском периоду. Под снегом је скоро 5 месеци годишње и прави је рај за љубитеље скијања. На око 12 км од Пирота налази се скијашка стаза која је смештена на врху Басарски камен на планинском венцу Старе планине Видличу, који се од главног венца одваја код врха. На том месту извиру Нишава и Височица, али са различитих страна Видлича пре него што се споје. Ски стаза се налази на неких 1.000 м надморске висине на северним падинама Видлича. Друмским саобраћајем повезана је са градом Пиротом и до ње се лако долази. Из тог разлога погодна је за развој планинско-рекреативног и спортског туризма. Посебно је погодна за скијаше, почетнике и рекреативце.

9.1 Спортске манифестације у Пироту

Тренутно постоји низ манифестација које се традиционално одржавају на територији Пирота.

5. јануар до 10. фебруар - Божићна школа спортова

Организатор : Спортски центар Пирот

Божићна школа спорта је препознатљив бренд Града Пирота. У оквиру Божићне школе спорта Спортско-рекреативни центар Пирот током зимског школског распуста организује потпуно бесплатан програм спортских школица у 57 различитих спортских дисциплина за све ђаке, а под покровитељством Града Пирота.

17. август Пирот - Рафтинг на Нишави

Организатор : Спортски центар Пирот

Сваке године ова манифестација окупи велики број учесника и посетилаца а одржава се у оквиру Пиротског културног лета. Унутрашњим аутомобилским гумама, чамцима и другим пловилима, више стотина грађана спушта се Нишавом од села Пољска Ржана до центра Пирота.

Август месец - „Владикине плоче „рафтинг - Рафтинг планинском реком Височицом, у срцу Старе планине, кроз један од најневероватнијих кањона и клисуре Владикине плоче, гуменим чамцима. Организује се сваке године средином месеца августа. Рафтинг креће из села Рсоваца, где се једна група авантуриста спушта гуменим чамцима без моторног погона до Паклештице и улаза у Завојско језеро, док друга група до тог места долази пешице преко обронака Старе планине и уједно поред пећине Владикине плоче. Учесници су смештени у кампу у селу Паклештица.

"Школски спортски дан" је манифестација која укључује ученике од 1. до 4. разреда основне школе, реализаторе програма – професоре физичког васпитања, родитеље и локалну средину у реализацију спортских садржаја. "Спортски дан" није такмичарског карактера и има за циљ да се око деце креира и одржава атмосфера дружења, забаве и пријатељства, усавршавање спортских вештина и уживање у спорту.

03. — 10. Август Пирот, насеље Танаско Рајић, Турнир у малом фудбалу
Организатор:|Град Пирот

-19. Јануар – Богојављање - Пливање за Часни крст - где сви заинтересовани људи без обзира на године старости могу учествовати у овој посебној спортској манифестацији. Из године у годину се повећава број учесника ове манифестације а бацању Часног крста претходи празнична литургија у обе пиротске цркве.

9.2 Спортске манифестације у Монтани

- Такмичење у планинском трчању- „Шарено трчање“
- Јун месец - Такмичење у џудоу „Bulgaria Open”
Догађај је подељен на део за почетнике и део за напредне. Отворен је за учешће мушкараца, жена, адолесцената и професионалних џудиста (преко 40 година)
- Отворено првенство града у атлетици
- Мото-сајам у комплексу Пастрина
- Традиционални сајам мотоцикала у Монтани
- Фудбалски турнир за пехар Г. Панчева и Ивана Ангелова / Комад / за децу од 10-11 година
- Ролеријада и уличне клизалке
- Празник града Светог Духа
- Алеја уметничких заната, фестивал „Бабина душа“
- Отворени коњички турнир и Међународна изложба паса
- Међународни турнир у џудоу и самби у Монтани
- Међународни бразилски циу-цицу турнир

9.3 Дефиниција и карактеристике спортског туризма

Спортски туризам или прецизније речено спортско-рекреативни туризам представља специфичан облик туризма у којем се приликом организације путовања као примарни мотив јавља ангажовање у спортско-рекреативним активностима и боравак у одређеним туристичким местима и центрима.

Спортско-рекреативни туризам обухвата све облике активног и пасивног ангажовања у спортско-рекреативним активностима, организованим или индивидуалним, а који се одвијају ради остваривања профита или подизања квалитета живота унапређењем здравственог, физичког, али и емоционалног и друштвеног статуса појединца. Спортско-рекреативни туризам је таква врста туризма која је усмерена на задовољавање човекове потребе за кретањем, игром, активним одмором и забавом чиме се, стварањем навике активног и сврсисходног провођења слободног времена генерално утиче на очување здравља и продужење животног века.

Спортско-рекреативни туризам може се поделити на такмичарски, зимски и летњи спортско-рекреативни туризам.

Такмичарски спортски туризам заснива се на такмичарском спорту који на једном месту

окупља спортисте такмичаре, њихове пратиоце, тренере, лекаре, судије, пратеће особље попут редара, делегата, новинара и на крају публику коју привлачи атрактивност спортског догађаја. Велике спортске манифестације, турнири, утакмице и такмичења осим промоције спорта и његових вредности доводе до повећања туристичких долазака у дестинацију која је домаћин спортске манифестације.

У Европи и Свету ова врста туризма представља брзо растући привредни сектор у коме годишње учествује више десетина милиона спортских туриста са потрошњом од око 7 милијарди еура.

Осим такмичарског, веома важно подручје спортског туризма јесте рекреативни туризам, који окупља појединце који ће се у спортско-рекреативне активности укључити ради задовољавања своје потребе за кретањем и остваривања свих бенефита које активан начин живота доноси. Ова врста спортско-рекреативног туризма се може поделити на летње и зимске активности, за шта Пирот поседује више него задовољавајуће инфраструктурне и кадровске ресурсе.

Спортски туризам доноси економску корист дестинацији као резултат продаје смештаја, хране и пића, услуга превоза, улазница, сувенира, локалних и државних такси и других видова директне и индиректне туристичке потрошње. Дестинацијска се предност може остварити и организацијом догађаја из области спортско-рекреативног туризма као кључног производа у понуди. Производи спортског туризма генеришу директна улагања локалне и републичке управе, приходе од спонзорства, повећање туристичке привлачности и медијску изложеност одредишта чиме се остварују секундарни вишеструки ефекти. Осим тога, у спортско-рекреативном туризму мање је изражен сезонски аспект путовања, већ је он првенствено условљен квалитетом услова у којима ће се одиграти извесна спортско-рекреативна активност без обзира на доба године.

Пирот је град који постојећом инфраструктуром, досадашњим спортским остварењима и спортским духом нуди могућност за развој спортског туризма и у домену спортско-такмичарских и у домену спортско-рекреативних активности. Оснивањем Спортског центра Пирот, изградњом и реконструкцијом многобројних спортских објеката створене су могућности за успешно планирање и спровођење спортско-рекреативних активности.

Квалитетни и разноврсни објекти намењени спортско-рекреативним активностима представљају основни предуслов за развој спорта деце и омладине, рекреативног спорта, као и врхунског спорта који својом атрактивношћу може привући велики број гледалаца и на тај начин значајно допринети развоју спортског туризма.

Спортски центар Пирот као покретач развоја спортског туризма у Пироту

Спортски центар Пирот је основан 2007. године као установа која обавља спортске активности на територији Града Пирота и учествује у организовању спортских, културних и других скупова и манифестација, организује спортске активности, физичко вежбање (обучавање, тренинг и рекреативна активност) и различите спортске приредбе, али и одржавање и коришћење објеката који су јој поверени.

Спортски центар Пирот има у свом саставу следеће спортско рекреативне објекте:

- Спортска хала Кеј која је изграђена 2006. године средствима европске уније.
- Балон сала која је подигнута 2008. године.
- Градски стадион са четири травната терена.
- Тениски терени (пет терена са шљаком)
- Омладински стадион.
- 3 мини пич терена.
- Затворени базен
- Градско скијалиште.
- Градско купалиште
- Трим стазе на кеју и на брду Сарлах
- Бицикличке стазе
- Стаза за ролере
- Градско клизалиште.

На основу анализе постојећих трендова у Европи у области спортско-рекреативног туризма утврђено је постојање следећих трендова:

- изражен развој индивидуалних спортова на супрот колективним спортовима
- повећано интересовање за тзв. фитнес активности које су усмерене унапређењу личног благостања и постизања телесне и духовне хармоније (теретана, пилатес вежбање, јога, цогинг, цросс фит и сл.)
- повећано интересовање за авантуристичке активности које би се изводиле природном окружењу (планински и друмски бициклизам, пешачке туре, лов и риболов, логоровање и излетништво).
- повећано интересовање за активности које се одвијају у урбаном градском окружењу (вожња ролера, возња скејт борда, урбана акробатика — паркур, акробатски бициклизам и сл.) неформално окупљање појединаца који деле иста спортско-рекреативна интересовања изван традиционалних спортских организација.

На основу наведених трендова може се закључити да постоји повишен ниво индивидуализма у подручју спорта што се у великој мери пресликава и на спортско- рекреативне активности у туризму.

На територији општине Монтана развијени су: кошарка, одбојка, рвање, карате, цудо, атлетика, фудбал, аутомобилизам, кик бокс. Спортске активности и клубови концентрисани су у Монтани. Град Монтана има спортски комплекс „Огоста“, укључујући стадион и велику спортску дворану, као и низ других спортских објеката: дворану за кошарку, дворану за рвање и цудо, три отворена тениска терена, два отворена базена и један затворени . Град је изградио комшијске спортске терене за кошарку и фудбал, као и шаховски терен у центру Градски врт. Квантитативно, спортска инфраструктура је довољна, али њено физичко стање није у потпуности у складу са захтевима за такве објекте.

9.4 Модели активности у оквиру спортског туризма

Повољан туристичко-географски положај Пирота даје огроман потенцијал за организацију спортско-рекреативних активности којима би се допринело развоју спортског туризма и на

тај начин унапредио квалитет живота становника Пирота и околних места, али би се могао очекивати и напредак у туристичкој посети ове дестинације. Један од важнијих сегмената туристичке понуде свакако је понуда спортско-рекреативних услуга. Ова врста туристичких услуга у развијеним земљама поприма такве размере да се с правом издвајају неки туристички центри као центри спортско-рекреативног туризма.

Град Пирот је у неколико протеклих година показао убрзани развој спортско-рекреативних активности кроз унапређење спортско-рекреативне инфраструктуре, али и кроз успешно организовање разноврсних модела спортско-рекреативних активности.

Следећи модели спортско-рекреативних активности од којих се многи и реализују би се могли успешно организовати на територији Града Пирота, али и на руралним локалитетима у непосредној близини Пирота:

Модел 1: Природа и Ви

Програм под називом „Природа и Ви“ могао би бити организован у спортско-рекреативном центру Дојкинци и имао би за циљ да се што већи број становника Пирота и околних општина укључи у спортско-туристичку понуду овог излетничког центра.

Спортско-рекреативни центар Дојкинци - један од најмодернијих и веома добро опремљених планинарских домова у Србији. Налази се у селу Дојкинци, на око 40 километара од града Пирота, на Старој планини, на улазу у строге природне резервате Парка природе Стара планина. Објекат је у импресивном амбијенту поред Дојкиначке реке. на 900 м.н.в, повезан асфалтним путем са Пиротом.

У близини овог објекта је један од најлепших водопада Старе планине, водопад Тупавица, затим одмаралиште Врело, рибњак пастрмке, систем стаза за пешачење, планинарење, бициклизам и сл, Такође близу је и Визиторски центар — центар за посетиоце Врело који презентује природно и културно наслеђе Парка природе Стара планина.

Смештај у објекту спортско рекреативног центра Дојкинци намењен је различитим организованим групама са 10 и више корисника, студентским, спортским, истраживачким организацијама, институцијама и установама културе, планинарским клубовима, удружењима, савезима и сличним корисницима.

Спортско рекреативни центар Дојкинци има 4 групне спаваоне са заједничким купатилима, 2 собе са француским лежајем и 1 студио, полупрофесионална кухиња за припрему хране, трпезарија за кориснике дома са 54 места, ТВ Максималан број смештајних капацитета је 60. Употреба кухиње и трпезарије је заједничка за све кориснике. На територији Спортско рекреативног центра Дојкинци могао би се организовати вишедневни боравак са следећим дневним активностима:

Активности ходања и трчања на стазама здравља и трим стазама

Стазе здравља и трим стазе представљају специфичне облике активности за индивидуално и групно вежбање у пријатном природном амбијенту. Стазе здравља представљају уређене стазе различите дужине и облика за ходање и трчање. Дужина и облик стаза здравља зависи од конфигурације терена и расположивог простора. Стазе здравља садрже обавезно и информативне табле на којима се цртежом и текстом дају основне информације о стази. начину њеног коришћења и препоруке о дозирању обима и интензитета вежбања. Основне

активности на стазама здравља и трим стазама су ходање и трчање усаглашено са нивоом способности сваког учесника. Активности на овим стазама могу да буду пријатан доживљај, одмор и опуштање, али и начин да се унапреди здравствени статус и физичка кондиција. Њима се постижу значајни ефекти и позитиван утицај на повећање опште издржљивости, регулисање телесне тежине и превентивна заштита здравља. Активности на овим стазама доступне су особама свих узраста, оба пола и различитог нивоа физичких способности. Захваљујући могућности прецизног дозирања и контроле оптерећења у току ходања и трчања стазе здравља могу да се користе не само за подизање општих способности и превентивно јачање здравља већ и за отклањање лакших здравствених тегоба уз систематске консултације са медицинским стручњацима.

Нордијско ходање

Нордијско ходање је активност коју карактерише ангажовање целокупне мускулатуре тела јер се изводи уз употребу специјално дизајнираних штапова за ходање који подсећају на скијашке штапове са том разликом што на свом врху имају гумене облоге које доприносе да штан не склизне када се хода по различитим врстама терена. У поређењу са обичним ходањем нордијско ходање подразумева значајно ангажовање мускулатуре руку, груди и рамено-лопатичне регије јер се приликом ходања снажно ослањају на штапове. Овим се повећава интензитет ходања, остварује већи утрошак енергије и тиме постиже значајан напредак у функционалној способности организма (аеробним и анаеробним капацитетима организма). Нордијско ходање је активност пригодна различитим старосним категоријаматако да се у организацију нордијског ходања може укључити читава породица (деца, родитељи, баке и деке). С обзиром да се овом активношћу организује значајан физиолошки ефекат по здравље организма ова активност може бити праћена и основним инструкцијама од стране рекресатора о ефектима физичке активности на мишићни систем, кардиоваскуларни и респираторни систем.

Овим би се код корисника активности развила свест о бенефитима физичке активности, За организацију ове активности потребно је да корисници имају адекватну обућу за ходање, док би се за набавку штапова за ходање побринуо организатор. Штапови за нордијско ходање су нешто краћи од штапова за нордијско скијање и израђују се у две основне варијанте (са фиксном дужином штапа и са подесивом дужином штапа - телескопски).

Брдски бициклизам

Ово је активност која подразумева вожњу посебно дизајнираних бицикала по неуређеним стазама које се карактеришу веома неравним тереном и намењена је првенствено одраслим млађим особама. као и особама средње старосне доби. Брдски бициклизам спада у групу екстремних спортова и као такав са собом носи изванредан ризик па је због тога нужно учеснике упозорити на важност ношења заштитне опреме. Стазе спортско-рекреативног центра Дојкинци су веома погодне за организацију брдских бициклистичких тура. Ова активност постаје нарочито привлачна туристима уколико се изводи у природном окружењу које је богато шумом и растињем, што је случај са стазама у спортско-рекреативном центру Дојкинци. Такође се ради о активности која доприноси значајним здравственим бенефитима. Добро је да организатори брдских бициклистичких тура припреме карте са основним карактеристикама стазе и мапом терена по којем би се бициклисти кретали. Веома је важно истаћи карактеристике нагиба терена и висинске разлике која се вожњом бицикла савладава

јер би се у складу са тим и са сопственим физичким капацитетима сваки учесник одлучио за одговарајућу стазу.

Наведене активности програма „Природа и ви“ имају за циљ развој туристичке понуде у руралним и неурбанизованим регијама пиротског региона. Научна истраживања већ деценијама потврђују позитивну спрегу између физичке активности која се спроводи на отвореном у природном окружењу и позитивних здравствених исхода. Такође је добро познато да боравак у природи и призори нетакнуте природе редукују стрес који је један од најчесталијих фактора ризика по здравље. Наведене чињенице говоре у прилог тврдњи да природна богатства Старе планине и пиротског краја представљају значајан фактор развоја спортско-рекреативног туризма.

Реализатор програма: Локална самоуправа Спортски центар Пирот и Туристичка организација Пирот

Циљна група: породице, деца и омладина. старије особе

Модел 2: Божићна школа спорта-традиционална манифестација

Спортски центар Пирот је за потребе развоја спорта деце и омладине у протеклом периоду урадио опсежно истраживање које је обухватило децу из свих пиротских основних школа чиме је прикупљен узорак од око 3000 детета. Анкета је имала за циљ да се утврди проценат деце која се баве спортом, разлоге небављења спортом. да ли су они који се баве спортом имали лекарске прегледе. колики је проценат пливача. полупливача и непливача. Резултати истраживања су показали да се чак 80% деце у Пироту не бави активно спортом. Као разлоге за то 40% деце наводи да су недовољно информисана о томе који клубови раде са млађим узрасним категоријама и како да се укључе у њихов рад, 10% деце је одговорило да не жели да се бави спортом нису мотивисани, 15% деце је навело као разлог да немају довољно материјланих средстава за опрему и чланарину. Као остале разлоге небављења спортом већина деце је навела да немају довољно времена због школских обавеза. Када су у питању лекарски прегледи, анкета је показала да 50% деце која се баве спортом нису имала ниједан лекарски преглед у току године. Даља истраживања показала су алармантан податак да 70% деце припада категорији непливача што је указало на потребу организације школе пливања. Добијени подаци су подстакли Спортски центар Пирот да покрене једну од највећих спортско-рекреативних акција намењених деци и омладини „Божићна школа спортова“.

Божићна школа спорта је препознатљив бренд Града Пирота. У оквиру Божићне школе спорта Спортско-рекреативни центар Пирот током зимског школског распуста организује потпуно бесплатан програм спортских школица у 57 различитих спортских дисциплина за све ђаке, а под покровитељством Града Пирота.

Реализатори Божићне школе спорта пре почетка зимског распуста спроводе анкетање деце млађег и старијег школског узраста како би утврдила њихова интересовања за различитим врстама спорта. Такође, у циљу популаризације бављења спортом међу децом различитог узраста организатори на отварање школе спорта доводе као промотере неке од најуспешнијих спортиста Србије, учеснике олимпијских игара, светских и европских такмичења. Циљ је промовисање спорта и здравог начина живота међу децом. Бесплатни часови пружају могућност деци да се опробају у различитим спортским активностима и да се на основу свог личног искуства определе за даље бављење неким од спортова из богате понуде пиротских спортских клубова и удружења. Алармантни подаци о проценту непливача међу децом и

омладином Пирота обавезују организаторе спортско-рекреативних активности у Пироту да посебну пажњу посвете школи пливања. У овоме је велики значај програма бесплатних школа пливања које се сваке године организују на Градском купалишту са циљем смањења процента непливача и полупливача. Са изградњом модерног затвореног базена Град Пирот је обезбедио услове за успешно обављање обуке непливача током читаве године.

Осим спортских активности Божићна школа обухвата и активности из домена културе,музике и старих заната (школа народне традиције, фолклорног и музичког стваралаштва, школа ткања, школа гитаре, зимска школа израде славског колача, школа екологије, школа радио техника).

Модел 3: Зимске спортско-рекреативне активности – „И ја волим снег“

Зимски спортско-рекреативни туризам представља облик туризма који се реализује у планинским зимским центрима и подразумева ангажовање учесника у спортско-рекреативним активностима на снегу као што су алпско скијање, скијашко трчање, сноубординг и игре на снегу и леду

Пирот располаже скијашком стазом која се налази у непосредној близини града на свега 12 километара од центра града. Скијашка стаза на Планинарском дому располаже савременом жичаром типа тањир капацитета 400 скијаша на сат . Стаза својом лепотом привлачи бројне посетиоце. Љубитеље скијања, који у тежњи за активним одмором у непосредној близини града имају могућност за бављење скијањем ко једном од атрактивнијих спортско-рекреативних активности. Један од главних фактора развоја понуде спортског туризма јесте атрактивност подручја на коме се ствара туристичка понуда односно на којој се реализују спортско-рекреативне активности. Старопланинска скијашка стаза којом Пирот располаже јесте једна од атрактивнијих локација која је намењена деци и омладини, али и одраслим љубитељима скијања. опремљена системом за вештачко оснежавање и ратраком.

Модел 4: Адаптивно пливање

Пирот је изградњом затвореног базена створио могућност за развој различитих програма спортско-рекреативних активности које се реализују у води (пливање,ватерполо, фитнес програми вежбања у води и сл.). Један од веома важних облика активности у води јесте адаптивно пливање намењено особама са инвалидитетом, као и особама са менталним оштећењима која их спречавају да се баве уобичајеним спортско-рекреативним активностима, Адаптивним пливањем даје се могућност особама са инвалидитетом да науче да пливају, да унапреде своје функционалне и моторичке способности, унапреде здравствени статус и доживе личну сатисфакцију ангажовањем у спортско-рекреативним активностима у воденој средини, припреми да се осећају сигурно и комфорно у воденој средини, да савладају плутање на води, дисање и оријентацију испод воде.

Модел 5: И ја волим клизање-клизање за све

Изградњом клизалишта Пирот је значајно обогатио своју спортско-рекреативну понуду у зимском периоду и изједначио се са многим светским метрополама које у својој спортско-рекреативној туристичкој понуди имају уређена клизалишта намењена клизачима свих старосних доби. Клизање спада у групу урбаних спортских активности која се у данашње

време реализује углавном на уређеним клизалиштима која се налазе у градским срединама. Клизањем се остварује читав низ здравствених бенефита који се крећу у распону од побољшане равнотеже, снаге доњих екстремитета, издржљивости, флексибилности, координације, до менталног фитнеса и бољег менталног и емоционалног здравља. Осим што је клизање веома здраво и корисно по стање локомоторног апарата оно је и веома забавно што има посебну вредност у борби против стреса. Забавна компонента клизања на леду привлачи децу и омладину што ствара могућност за организовање школе клизања са великим бројем полазника. У школи клизања деца савладавају основе технике клизања, социјализују се и задовољавају потребу за дневном физичком активношћу.

Веома је важно истаћи да територију града Пирота пресеца Европски пешачки пут Е-4 (ЕРА има око шест милиона чланова) и да је он само трасиран и још необележен.

Спортски туризам (припреме клубова и спортиста из других градова и земаља, организација такмичења, рекреативни спортски туризам, школе у природи) може бити извор прихода за развој врхунског спорта као и подстицај за ширење спортова и идеја недовољно заступљених у овој средини (параглејдинг, спелеологија, планинско трчање, планински бициклизам, веслање, оријентиринг).

Модел 6: Породични дан за рекреацију

У циљу промоције здравог начина живота и значаја рекреације за целу породицу, могуће је организовати неколико спортских шетњи годишње у којој ће учествовати породице у целини. Предлог је да тих дана буду организована и ревијална такмичења каоко би се неговао спортски дух међу децом и одраслима, радионице, трибине и слично. Било би веома драгоцено уколико би и локалне компаније показале друштвену одговорност и финансијски подржале ову акцију.

Када је у питању општина Монтана, може се рећи да постоји тренд одржавања традиционалних манифестација из појединих спортова у смислу организација такмичења локалног, националног и међународног нивоа.

Захваљујући функционисању спортског комплекса "Огоста", који има услове за организовање разних спортских догађаја, становници Монтане су у прилици да посећују а и сами буду учесници на разним манифестацијама.

Поред стандардних спортских објеката, и већина хотела нуди могућности за различите спортске активности: пливање, одбојку, кошарку, фудбал и још много тога.

Град има дугу традицију у спорту и инфраструктуру која омогућава организацију разних спортски манифестација. На територији општине Монтана интензивно се развија: кошарка, одбојка, карате, цудо, атлетика, фудбал, кикбокс.

Бугарска има широк спектар природних и антропогених ресурса, од којих су неки експлоатисани деценијама, док су други развијени релативно недавно и имају значајан потенцијал за стварање и „традиционалних“ и „нових“ туристичких производа. Земља има услове за развој готово свих видова туризма, а у свакој туристичкој регији постоји широк спектар могућности и специфичних комбинација.

Што се тиче спортског туризма Бугарска га класификује у два вида и то:

1. Активни туризам: мотивисан бављењем спортом и спортским тренажним активностима
2. Спортски и догађајни туризам: мотивисан присуством спортских догађаја

Општина Монтана спада у тзв Старопланинску регију где су развијена оба вида спортског туризма, а посебно су добре могућности за развој планинског туризма и то:

1. Планински и планинарско рекреативни туризам
2. Авантура и екотуризам
3. Културно-историјски, фестивалски и креативни туризам
4. Сеоски туризам
5. Верски и ходочаснички туризам
6. Планински скијашки туризам

Богатство природе у овом делу Бугарске-у Монтани омогућава рурални,спа,ловачки али и уобразни развој спортског туризма.Највиши врх је Ком и налази се на 2016м надморске висине и представља највишу тачку у целом округу Монтана.

Преко Дунава, као европски транспортни коридор и лука, град Лом представља „Улазна врата” туриста из западне Европе у Монтану и на Стару планину. У атару се налази врх Ком висине 2016 м, Копренска еко стаза која је испод врха Копрен и „Дејаница“, чија рута описује пун круг са полазном тачком колиба „Јавор“ и трајање ове руте је око 7 сати. Пећина Мишин камак код села Горња Лука је природно обележје у храстовој шуми. Пећина је занимљива са својим подземним језерима и ретким прелепим сталактитима и сталагмитима.

Резерват природе „Горња Корија“ код Берковице налази се на северној падини Западне Старе планине у подножју врха Ком укупне површине 161 ха, од чега је 146,1 ха пошумљено, а 14,9 ха непошумљено. Надморска висина је од 1100 до 1700 м (просечно 1500 м) са северном, северозападном и североисточном експозицијом. Заштићено подручје „Копрен – Равно буче – Дејаница – Калиманица“ има укупну површину. 536,4 ха шумског фонда и обједињује четири живописна подручја у Копиловском делу Западна Стара Планина. У граду Монтани су изграђена три парка, а брана Огоста је удаљена 2 км од центра града. На језеру Огоста се налази највећи комплекс отворених вода у Северозападној Бугарској - спортски и забавни комплекс "Огоста".

Као што је поменуто, Монтана има добре могућности за спорт. Добро функционишу спортски клубови у кошарци, рвању, одбојци, цудоу, атлетици, каратеу, стрељаштву, стоном тенису, фудбалу, аутомобилизму. Добре могућности за физичку активност пружају поменуте плесне групе и клубови.

Значајан део ученика учествује у годишњим школским спортским играма међутим и даље велики број деце не учествује у спортским активностима ван школе. Водећа обољења код ђака су гојазност, хипертензија, астма, деформитети кичме, артропатија, сметње вида, дијабетес.

Савремени модел здравог начина живота развијаће принцип делегирања права и одговорности од стране државе и активну подршку и партнерство са невладиним и

омладинским спортским организацијама како би се ови проблеми превазишли и све већи број деце почео да се активно бави спортом.

Да би се промовисала и побољшала ефикасност ове активности Монтана је последњих година предузела следеће мере:

- модернизација и реновирање постојећих објеката и изградња нових спортских објеката као саставног дела социјалне политике на локалном, регионалном и националном нивоу;
- добра координација и сарадња релевантних институција у спровођењу активне пропаганде путем медија и у планирању и извођењу различитих спортских догађаја;
- обезбеђивање услова и моралних подстицаја за волонтирање у организовању и одржавању масовних спортских манифестација, часова у фитнес центрима и других облика спорта;

Општина Монтана ће израдити дугорочни програм за трајно проширење систематских физичких вежби и спорта као и обезбеђивање олакшаног приступа јавности детаљним информацијама о тренутној доступности спортских објеката јавности.

10. Анализа јавног мњења-ставови младих по питању развоја спорта у њиховом граду (спровођење анкете)

Млади су огроман потенцијал у спорту како као активни учесници тако и као промотери спорта и рекреације. Стварање здравих навика од најранијег узраста је веома битно јер се тим стиче жеља код деце да се свакодневно баве спортом и да то схватају не као обавезу већ као начин живота.

Према Европском кодексу спортске етике и Европској спортој повељи Савета Европе, спорт треба да буде:

- хуман, слободан и добровољаној бази
- доступан свима под једнаким условима
- здрав и сигуран (безбедан);
- фер-плеј, толерантан, етички прихватљив и усмерен ка пуном остваривању личности;
- независан од злоупотреба у у било ком облику, односно свега што је у супротности са спортским духом.
- у складу с природном средином и друштвеним окружењем;

Спортски дух је суштинска вредност спорта и карактеришу га: етика, фер-плеј и поштење; здравље; изузетна достигнућа, карактер и образовање; радост и забава; тимски рад; посвећеност; поштовање правила и закона, поштовање себе и других учесника; храброст, заједница и солидарност.

Анализе спроведене претходних година у Србији дају јасну слику о навикама становништва у погледу бављења спортском рекреацијом. Евидентан је број оних који се не баве никаквом рекреацијом, а значајан је број оних који се рекреирају у недовољној мери. Чак 18% женских и 67% мушких испитаника рекреацију упражњава до три пута месечно, што не даје никакве ефекте док се близу половине испитаника рекреира само 1-2 пута недељно, што доводи до закључка да се близу 70% испитаника недовољно рекреира. Анализа је показала се 8% женских и 12% мушких испитаника рекреацијом бави свакодневно. Такође 55% испитаника сматра да умерена физичка активност може да очува здравље, док 36% истичу да је потребна у свакодневном животу. Више од половине испитаника (65%) говори да су спорт и рекреација гаранција за добро здравље. Подаци из анкете 2017. године у Бугарској показују да је проценат грађана који се редовно баве спортом или вежбају непромењен у односу на податке из 2013. године - 2%. За 51% испитаника није обезбеђено довољно могућности за спорт и физичку активност у месту становања, 10% Бугара сматра да локални спортски клубови и други пружаоци спортских услуга нуде довољно могућности за физичку активност, што је 2% више од претходна студија. 2% Бугара су чланови спортских клубова, 5% - фитнес и здравствених клубова, а 2% у другим врстама клубова. Најчешћи разлог неучествовања у спортским и физичким активностима је недостатак времена - за 41% испитаника, као и мањак адекватног спортског садржаја прилагођеног њиховим потребама.

Анализа јавног мњења

За потребе израде стратегије, а у оквиру пројекта Спортске активности за младе будућност за све у прекограничном региону спроведена је анализа јавног мњења на територија Пирота и Монтане у погледу ставова младих по питању развоја спорта у њиховим градовима. У

протеклом периоду завршено је анкетањање е које је обухватило децу средњошколског узраста чиме је прикупљен узорак од осамдесет детета. Анкета је имала за циљ да се утврди проценат деце која се баве спортом као и разлози небављења спортом.

Interreg - IPA CBC
Bulgaria - Serbia

The project is co-funded by EU through Interreg-IPA CBC Bulgaria-Serbia Programme

АНАЛИЗА ЈАВНОГ МЊЕЊА – СТАВОВИ МЛАДИХ ПО ПИТАЊУ РАЗВОЈА СПОРТА У ЊИХОВОМ ГРАДУ

АНКЕТА :

1. Да ли се редовно бавите физичким вежбањем спортом или рекреативним вежбањем?

2. Колико пута недељно се бавите спортом или рекреативним вежбањем?

3. Да ли сте члан неког спортског клуба?

4. Да ли сматрате да је број часова физичког васпитања у школи довољан за Ваш правилан раст и развој? _____

5. Да ли у Вашем граду постоје организовани клубови за све врсте спортова за које постоји интересовање? _____

6. Који су главни мотиви за бављење спортом или рекреативним вежбањем?

7. На које проблеме наилазите током бављења спортом?

8. Препоруке за унапређење спорта у граду?

Захваљујемо на попуњеној анкети

Кроз анкету, младима су постављена следећа питања:

1. Да ли се редовно бавите физичким вежбањем спортом или рекреативним вежбањем?- Четрдесет и петоро испитаника дало одговор са ДА док су тридесет испитаника одговорили са НЕ а петоро да се повремено баве физичком активношћу.
2. Колико пута недељно се бавите спортом или рекреативним вежбањем? Двадесет и два испитаника је дало одговор да се свакодневно баве спортом, двадесет испитаника да се 3 до 4 пута , а двадесет и четири испитаника да се два пута недељно баве спортом док су се четрнаест испитаника изјаснили да се уопште не баве спортом
3. Да ли сте члан неког спортског клуба? Двадесет осам испитаника одговорило да су чланови а педесет два да нису чланови никаквог спортског клуба.
4. Да ли у сматрате да је број часова физичког васпитања у школи довољан за Ваш правилан раст и развој ? Педесет и шест испитаника одговорили да сматрају да је довољан број часова физичког, док су двадесет и шест дали негативан одговор.
5. Да ли у Вашем граду постоје организовани клубови за све врсте спортова за које постоји интересовање? Шездесет испитаника су дала позитиван одговор, два испитаника су дала одговор да не знају и осамнаест испитаника су изнела негативан став.
6. Који су главни мотиви за бављење спортом или рекреативним вежбањем?
7. Седамдесет и један испитаника дало је одговор да су здравље и физички изглед главни мотиви док су девет испитаника навела да им недостаје мотивација.
8. На које проблеме налазите током бављења спортом?

Тридесет три испитаника су написала да не налазе ни на какав проблем, тридесет четири испитаника су навела да имају проблем са кондицијом, упалом мишића, повредама, пет испитаника су константовала да немају времена, осам су се изјаснили да се уопште не баве никада спортом.

Као последње питање у анкети тражене су Препоруке за унапређење спорта у граду?

Шездесет два испитаника је константовало да је неопходно увести више бесплатних школа спортова, направити још сала за вежбање, направити још кошаркашких терена, пет испитаника је дало препоруку за набавку нових дресова и спортске опреме по клубовима, тринаест испитаника су навели да немају никакве препоруке.

Закључак спроведеног истраживања на основу одговора и мишљења испитаника је да је неопходно још напора уложити у промоцију значаја бављења спортом и рекреацијом уз осавремењавање опреме и инфраструктуре.

Оно што је такође евидентно је то да је неопходно континуирано подстицање и стварање услова за унапређење рекреације и „спорта за све” за грађане прекограничног региона Пирот-Монтана , а посебно за децу, омладину, жене, особе с инвалидитетом и стара лица.

11. Инструменти промоције развоја омладинског спорта

11.1 Инструменти промоције спорта у Пироту

Један од важних инструмената промоције спорта у Пироту јесте Божићна школа спорта. Она је један од најбољих начина да се деца свих узраста мотивишу и укључе у спорт али и да се промовишу различите врсте спортова за које се деца могу одредити током трајања, а касније наставити да се активно баве истим. Осим спортова, ту су и радионице глуме, гитаре, стрипа, радио техника. Циљ је промовисање спорта и здравог живота међу децом а бесплатни часови им помажу да испробају разне ствари и одлуче којим спортом желе да се баве.

Одржавање пролећног и јесењег кроса за децу свих школских узраста један је од важних начина за промовисање трчања као једног од начина здравог живота, спорта али и рекреације. Такође он подстиче такмичарски дух код деце што је веома важно за озбиљно бављење спортом и постизање врхунских спортских резултата. Сваке године у овај спортски догађај буде укључено преко 3000 детета.

Такође велики број успешних клубова из Пирота из различитих области спорта чији чланови постижу запажене резултате на државним и међународним такмичењима јесу веома добар промотер спорта. Они промовишу спорт као начин живота и доброг здравља.

Пројекат „Спортске активности за младе - будућност за све у прекограничном региону“ који се реализује у периоду 2020/2022 година, а финансира из Интерег Ипа Прекограничног Програма Бугарска - Србија има улогу промовисања спорта међу децом и младима. Нова спортска инфраструктура – односно стадиони са вештачком травом који ће бити изграђени у Пироту и Монтани допринеће активнијем бављењу фудбалом међу децом и квалитетнијим тренинзима од стране фудбалских клубова у оба града. Наиме, фудбалери ће имати прилику да активно тренирају и током зимског периода, што је веома битно за ову врсту спорта због кондиције. Савремени стадиони са пратећим садржајима ће довести до популаризације спорта и привући ће пажњу нових почетника у фудбалу. Такође биће одржан седмодневни спортски догађај коме ће присуствовати по 15 детета из Пирота и Монтане а који ће укључити још стотинак деце која се баве фудбалом и другим видовима спорта да активно учествују у догађају.

Професионални спортисти ће бити предавачи на овом догађају и подучаваће децу о здравим стиловима живота и навикама које треба усвојити још од малих ногу и примењивати током живота. Оно што је веома битан сегмент ових предавања јесте и професионална оријентација ка спорту о којој ће бити речи јер ће им спортисти говорити и о професионалној каријери у спорту и важности редовног и вредног тренирања за постизање резултата.

11.2 Инструменти промоције спорта у Монтани

И општина Монтана попут Пирота активно ради на промоцији спорта међу децом и младима на својој територији. У прилог томе говоре многобројна спортска дешавања, реализовани пројекти из различитих фондова и изграђена спортска инфраструктура која се стално

модернизује. Све ово има за циљ да привуче децу и младе да активно тренирају првенствено због здравља, али и да неки од њих остваре професионалну каријеру и буду врхунски спортисти.

Неке од манифестација које популаризују спорт у Монтани су:

1. Турнир/ трчање „Ученичке спортске игре“ које организује Министарство за образовање где су заступљени следећи спортови : фудбал, кошарка, одбојка, бициклизам.
2. Специјализован традиционални турнир у фудбалу за децу до 17 г. "Панжеж и комад" . Овај турнир траје 3 дана и одржава се сваке године у јесен. Турнир окупи велики број деце сваке године и веома је посећен од стране људи из читавог округа Монтана
3. Спортски празник у Монтани под називом „Спорт доступан за сву децу“. Удружење „Бугарски спортски савез за децу и омладину у ризику“ уз подршку Општине Монтана и ШК „Широко Срце“ Монтана, организује у Монтани спортски празник под називом „СПОРТ ДОСТУПАН ЗА СВУ ДЕЦУ“. На такмичењу учествују деца из установа за децу и омладину у ризику из северозападне Бугарске. Догађај је део годишњег календара БСФДМР-а. Учесници се такмиче у четири спорта – кошарци 3x3, стоном тенису, атлетици и малом фудбалу.
4. Турнир у одбојци
5. Турнир у уличној кошарци
6. Турнир на скејтборду
7. Турнир у цудоу
8. Турнир у каратеу
9. Турнир у бразилском циу-цицу

Сви ови турнири се одржавају лети док су деца на распусту што је битан инструмент промоције спорта међу децом када не иду у школу, те имају више времена за спорт и рекреацију и провођење више времена на отвореном што доприноси здравом одрастању.

12. Листа потенцијалних пројеката у области спорта за период 2022-2027

Основа за израду листе потенцијалних пројеката су постојећа стратешка документа града Пирота (План развоја града Пирота 2021-2028 и План капиталних инвестиција као и актуелна документа општине Монтана (Одлука о буџету и План за интегрални развој општине Монтана

Неки пројекти су конкретно везани за град Пирот или Монтану, док постоје низ пројеката који се могу реализовати паралелно на обе стране тј на територији оба града. Ово је разумљиво јер су Пирот и Монтана веома упоредиви по питању развијености и потенцијала за развој спорта и рекреативних активности.

ТЕРИТОРИЈА И ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ПРОЈЕКТИ
ПИРОТ-МОНТАНА 2022-2025	Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију спортских терена –отворени и затворени терени у граду и селима
ПИРОТ-МОНТАНА 2022-2025	Израда пројектно-техничке документације за изградњу спортских објеката у граду
ПИРОТ-МОНТАНА 2022-2025	Израда пројектно-техничке документације за изградњу спортских терена на отвореном у граду и селима
ПИРОТ-МОНТАНА 2024-2027	Израда пројектно–техничке документације за Музеј спорта -Пирот
ПИРОТ-МОНТАНА 2022-2027	Реконструкција спортских терена (отворени и затворени терени у селима и градовима)
ПИРОТ-МОНТАНА 2022-2027	Изградња спортских објеката у граду (мултифункционални објекти за спорт)
ПИРОТ-МОНТАНА 2024-2027	Изградња спортских терена у граду и селима (пич терени за фудбал, терени за баскет/кошарку, игралишта)
ПИРОТ 2022	Изградња терена са вештачком травом
ПИРОТ-МОНТАНА 2022-2024	Реконструкција тениских терена
ПИРОТ 2025-2027	Изградња Музеја спорта- Пирот

ПИРОТ 2022-2024	Изградња отвореног пливачког базена са пратећим објектима у оквиру спортско-рекреативног комплекса-Пирот
МОНТАНА 2022-2024	Изградње хале за масовни спорт
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2027	Организовање спортских догађаја (тренинзи, такмичења, и сл.)
ПИРОТ 2022-2027	Изградња рекреативног парка у оквиру спортско-рекреативног комплекса (зелени парковски простор са спортским теренима, садржајима за децу, зонама за младе, фонтанама, трим стазом уз уважавање концепта одрживости – екологија као приоритет, рециклажа, приступачност за особе са инвалидитетом, слабовиде, доминантна употреба зеленила, примена обновљивих извора енергије, рационализација, фазност изградње)- Пирот
ПИРОТ 2022-2024	Реконструкција атлетске стазе и борилишта на Градском стадиону-Пирот
ПИРОТ 2023-2025	Изградња авантура парка на брду Сарлах –Пирот
ПИРОТ 2023-2027	Реконструкција и изградња спортских терена (са осветљењем) и трим стазе у Млекарској школи са домом ученика "Др Обрен Пејић"-Пирот
ПИРОТ- МОНТАНА 2023-2027	Унапређење јавног превоза бициклима и бициклистичког саобраћаја
ПИРОТ- МОНТАНА 2023-2027	Изградња спортских објеката који су намењени рекреацији – трим стазе, пешачке стазе, бициклистичке стазе, игралишта, итд.
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2027	Осмишљавање и реализација програма који популаризују и чине спорт доступним деци и омладини, женама, особама са инвалидитетом:
МОНТАНА 2022-2027	Оснивање општинског већа за младе- Монтана
МОНТАНА 2023-2024	Увођење праксе "Управљам градом / селом један дан (недељу дана)-у оквиру приоритетне иницијативе младих и иновације у управљању;
МОНТАНА 2022-2024	Развој и побољшање инфраструктуре и опреме за масовне спортове и омладинске активност:
ПИРОТ- МОНТАНА 2022-2025	Увођење омладинско-спортског волонтеризма

Извори:

- Републички завод за статистику Републике Србије
- Национални институт за статистику Републике Бугарске
- План развоја града Пирота 2021-2028
- Закон о спорту Републике Србије, 2016
- План за интегрални развој општине Монтана 2021-2027
- Општински план за младе општине Монтана 2020
- Национална стратегија за развој физичког васпитања и спорта у Републици Бугарској 2012-2022
- Програм развоја спорта у општини Пирот 2016-2018
- Обласна стратегија за развој округа Монтана 2014-2020
- <https://www.stat.gov.rs/>
- <https://www.montana.bg/>
- <https://www.pirot.rs/>
- www.nsi.bg
- oblastmontana.org

Аутор: УГ „Визија“ Пирот

Назив документа:

Стратегија развоја спорта у прекограничном региону Пирот и Монтана

Назив и број пројекта:

**Спортске активности за младе – Будућност за све у прекограничном региону
СВ007.2.21.072**

Програм:

Interreg IPA CBC Bulgaria-Serbia

Партнери:

Град Пирот, Република Србија

Општина Монтана, Република Бугарска

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Интеррег-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем ССИ No 2014ТС16I5СВ007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је Град Пирот и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма.